Ч. 268 (14.811). Львів, неділя 5. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Велика Британія укріплює Суеський канал.

Як подає арабська преса, британська військова влада має приступити до фортифікації Суеського каналу коштом 15.000.000 фунтів.

ПРОТИБРИТІЙСЬКІ НАСТРОЇ СЕРЕД АРАБІВ.

Одинокий часопис у Ємені „Аль Іман" завзято атакує Англію та жидів у звязку з теперішнім положенням у Палестині. Також у мечетах іде протибритійська пропаганда.

КОМУНІСТИЧНА БІБУЛА.

У Яффі поліція сконфіскувала більшу скількість комуністичної бібули в арабській мові та арештувала кілька осіб.

ПРОВІДНИК „ГІТЛЕРІВСЬКОЇ МОЛОДІ" У СИРІЇ.

Як подає „Дейлі Геральд", провідник „гітлерівської молоді" Бальдур фон Ширах" приїхав до Дамаску, щоби переговорювати з арабськими провідниками, прогнаними з Палестини. Часопис твердить, що Німеччина приєднується до італійської акції серед мусулманських народів.

Югославія визнала еспанський національний уряд.

Французька преса подає зі Сальонік, що Югославія визнала еспанський національний уряд і визначила своїм представником при ньому сотника Мариновіча, б. адютанта короля, брата предсідника сенату.

Рівночасно з французької преси довідуємося, що еспанський національний уряд у найближчому часі приступить до протикомуністичного пакту.

—o—

БРИТІЙСЬКА АРМІЯ „ВІДМОЛОДЖУЄТЬСЯ".

Британське міністерство війни перевело поважні зміни в обсаді провідних становищ в армії. 63-літній маршал сер Деверел уступив добровільно зі становища шефа імперіяльного штабу, яке обняв перед півтора роком. На його місце прийшов 51-літній генерал-майор льорд Горт. Донедавна був він полковником в Індії, перед двома місяцями став він генеральним секретарем міністерства війни. Ще ніколи не було в Англії такого молодого шефа генерального штабу.

Рівночасно з генерального штабу уступило чимало генералів, що покінчили 60 літ. Пересічний вік старшин імперіяльного штабу знизився з 63-х до 52 літ.

Крім того повстала в Англії найвища воєнна рада, на взір французької.

Головною причиною тих реформ є механізація армії, до якої старшим генералам важко пристосуватися. Про аванс рішає від тепер не вік і літа служби, лише характер і здібности.

У звязку з тими змінами прийде новий командант британських військ у Палестині.

Ножиці

закордонної та внутрішньої політики Польщі.

Варшава, 2. грудня 1937.

Коли пять літ тому новий польський міністр закордонних справ, полк. Бек, уперше боронив у соймі буджету свого ресорту, тодішній український представник у закордонній комісії, д-р Дмитро Левицький, висловив був вдоволення, що врешті при кермі міністерства закордонних справ станула людина, яка не зможе розводити руками, як напр. попередник п. Бека п. Залеський, що — мовляв — він не мав і не може мати впливу на справи внутрішньої політики. Цей виступ українського парляментариста був оправданий остільки, що дійсно п. Бек, тоді права рука марш. Пілсудського і нині авторитетний виразник закордонно-політичного світогляду покійного маршала, мав і нині мав би величезні можливости впливати на всі ті ресорти державного апарату, які мають звязок з ресортом закордонної політики. Пишемо „би" тому, що сюди доходить ще застереження: якщо сам п. Бек хотів би впливати і якщо вважав би свою інґеренцію меритарично доцільною. Тимчасом істнує надалі такий стан, що відтинок польської внутрішньої національної політики відмежований „яко такий" неперелазним муром від відтинку закордонної політики. Цей стан тривав і раніш і створював цікавий політичний парадокс: 1) нема мабуть у світі другої такої держави, як Польща, де проблема внутрішньої політики так тісно зазублюється з проблемою шляхів політики закордонної, і 2) нема теж мабуть другої такої держави, де булаб така яскрава розбіжність між напрямними обох тих політик.

Несправедливо булоб сказати, щоб так було у Польщі завжди та покликуватись при цій нагоді на тезу, що одною з характеристичних рис державної системи, опертої на розрості і перерості бюрократії, є заздрість кожного ресорту за суверенність свого подвірячка і симпатична звичка взаємно собі свою політику „невтралізувати". Річ не в організаційному звязку та в бюрократичній машинерії, а у сфері ідей, програм, концепцій. І — по справедливому — був час, напр. за міністрування на вул. Вержбовій Романа Дмовського чи Маріяна Сейди, а на Новому Світі п. Керніка, коли протиукраїнська внутрішня політика й русофільська закордонна були в ідеальній гармонії (2-ий уряд Вітоса, т. зв. „Хієно-Пяста", у 1923. р.). Така гармонія була й раніш, у 1921. році, коли „сіра емінeнція" в палаті „чорноголовців" у Ризі, Станислав Ґрабський, перекреслював концепцію поділу Росії з попереднього року, та супроти українців панував ще курс, що був продовженням недавньої воєнної атмосфери. Цей образок виступив ще яскравіше у 1933. р., коли державна адміністрація в краю ревно підтримувала москвофільство (мін. внутр. справ. пок. Перацький), а в ділянці закордонної політики мали місце такі події, як гестювання у Варшаві Радека й у Москві Мєдзінського, совітське число „Вядомосці Літерацкіх", гостина совітських летунів, піднесення посольств до ранги амбасад.

Але нинішня польська історіософія твердить, що Рига була можлива тільки тому, що Пілсудський вважав тодішній — все одно, який

— мир з Совітами коротким і нетривким епізодом, бо вірив, що за рік-два прийде до нової війни. А щодо згаданої виміни польсько-совітських компліментів, то — це теж уже сьогодні аксіомна правда — вони були тільки зручними тактичними ходами покійного маршала, який за їх параваном — провадив з Гітлером переговори, що закінчились пактом з січня 1934 р. І саме від того часу датуються „ножиці" між польською закордонною і внутрішньою політикою, які творять загадку для всіх тих, що намагаються розгадувати безліч всіляких загадок польської дійсности.

Чи це значить, що польська закордонна політика ввійшла на ясний і виразний шлях концепції, що її виложив ген. Тадей Кутшеба „Виправа кійовска 1920 р."? Чи польська закордонна політика явно і славно спірається на тезі про неминучість війни між двома ідеольогічними бльоками держав (з дочисленням демократичних держав до бльоку совітського) і що місце Польщі вже визначила по стороні антисовітського фронту націоналістичних держав?! Твердити таке булоб сьогодні справжньою легкодушністю. Не сумніваємось у щирість заяв всіх поляків, що вони не хотять війни, бо справді ніхто з них не може вимагати більших територіяльних користей, від тих, що склались на теперішні державні кордони Польщі. Для кожного теж ясна й очевидна правда, що нинішній стан на Сході Европи для Польщі найвигідніший, бо нинішня державна Росія найслабша з усіх колишніх і будучих „єдиних неподільних" Росій. І тому можна цілком вірити у щирість „політики невтральности", щоб стояти осторонь від міжнародного конфлікту з ідеольогічним підложжям, і через те й можна вірити у щирість зусиль жити добре з обома сусідами, отже й із сусідом східнім.

А проте не підлягає теж найменшому сумніву, що 1) географічне положення Польщі та характер обох її сусідів ставлять під величезний знак запиту реальну можливість зберігти невтральність на випадок війни, 2) виграна Совітів з погромом націоналістичних держав є рівнозначна з утратою польської державної суверенности, бо Польща сталаб тоді одною з „союзних соціялістичних радянських республик", і тому 3) закордонна політика Польщі з її нинішнім керманичем ті дві правди зясовує собі, а польська політична публіцистика, що намагається її теоретично сформулувати й пояснити у формі широкої концепції, висуває прометейську ідею, як єдину, яка може Польщі запевнити тривку державність, через роздрібнення одної з двох мілітарних потуг, яких порозуміння булоб завжди для Польщі смертельною небезпекою.

І це сьогодні в цілому світі нотiрійна правда. Через те й закордонно-політичний ресорт мабуть єдиний нині в Польщі, що на нього ані польська ендеція ані соціялістичний табор не мають впливу. Тому й обидва ті табори, посвоячені сьогодні спільним політичним русофільством, так гостро, так безоглядно атакують п. Бека. Через те й такі ресорти, як напр. міністерство торгу й промислу чи фінансів достроюються до міжнародньої ситуації, п. Квятковський будує Центральну Промислову Округу і в своєму вчорашньому експозе кличе про небезпеку війни, через те й п. Бек має у нинішньому кабінеті марку чи не єдиного пілсудчика у політичному сенсі.

Тільки ресорт національної політики немов тих усіх справ не знає, не бачить, не чує. Коли п. Бек односторонньо зірвав трактат про національні меншини, мотивуючи цей свій крок польською силою і престіжевими оглядами, то внутрішня польська політика відчула це тільки як полекшу для себе: не в сенсі зміни курсу і безпосереднього порозуміння, тільки петрифікації курсу попереднього. І до цього часу польська національна політика в найменшій мірі не може догадатись, що 1) міжнародня ситуація та льогічні висновки, що їх виводить вулиця Вержбова, неминуче й обовязково вимагають від Польщі подаднанати й унормувати внутрішні національні відносини, у першу чергу справу взаємин з тим народом, що живе по обох сторонах східного кордону Польщі та в межах Польщі творить компактну прикордонну кількаміліонову масу, 2) престіж держави та її повагу за кордоном де-де більше від усіх заяв підніс би факт, що українські громадяни дістають те, що їм належить, передусім з ділянки культури й економіки. Істнування українського університету у Львові, реституція українського народнього шкільництва, кілька тисяч етатів для української освіченої інтелігенції, відмова від кольонізаційних помислів і практик — це булиб факти, які свідчилиб наявно, що почався відворот від курсу „незацікавлення" українською проблемою, як внутрішнім державним питанням і як питанням міжнародного значіння.

Питання польської закордонної політики актуалізується знову в нинішніх днях, коли Варшава гостити́ме міністра закордонних справ союзної і заприязненої Французької Републики. У розмовах польських громадян, політиків, публіцистів, закордонна тематика знову займає перше місце. Але на останньому місці стоїть справа, яка з тією тематикою є у найтіснішому, найбільш суттєвому, в органічному звязку: тема внутрішньої національної політики. Може дійсно пора булаб подумати, що не можна втримувати у вічність анормальне явище широко розхилених „ножиць" між тими ділянками закордонної і внутрішньої політики, які чейже складаються на одну державну політику?! Ік.

Швайцарці голосують за свободою орґанізацій.

(Від власного кореспондента).

Женева, 30. листопада 1937.

В неділю 28. ц. м. відбувся в Швайцарії плебісцит у справі заборони франк-масонських організацій. Цю ініціятиву полковника Фоняляса та його прихильників відкинули 514.539 голосами проти 233.491. В самім Женевським кантоні це відношення голосів було 10.182 за запропонованим законом і 14.761 проти нього. Зацікавлення швайцарського громадянства цією справою не було велике. В Женеві трохи більше як половина управнених до голосування взяла у ньому участь. Більшість здобув цей законопроект лише в католицьким кантоні Фрібур.

Ціла справа великого значіння для Швайцарії властиво не має, та й це значіння більш засадниче, ніж практичне. Велика льожа Альпіни мала при кінці 1935 р. 4.332 особи. Найбільш „масонськими" кантонами були — Во, з 874 і Женева, з 831 членами льожі. Зрештою для противників масонів грає ролю не так кількість, як якість. Противниками їх є національні швайцарські партії, так званий „Фронт" у німецькій Швайцарії та „Національна Унія" у французькій Швайцарії і вони виступають не так проти масонів самих, як проти таємности їх проводу. У вільній країні, твердять вони, громадяни не потрібують критися, коли вони хочуть єднатися. Коли-ж вони криються, то мають очевидно щось злого на думці. Таємні стоварищення творять державу в державі та впливають на всі царини нашого суспільного, господарського та політичного життя. Масонство впровадили до Швайцарії чужинці, і дійсний провід швайцарською льожою є на чужині. Таких думок тримаються національні швайцарські партії в справі масонства і закликають своїх співгромадян: „Швайцарці будьте вільні! Ми відкидаємо чужу потайну диктатуру, яка тяжить на нашій державі та спиняє вільний рух наших інституцій. Ми виступаємо за отверту політику та абсолютну контролю суспільних справ громадянством, за визволення нашої країни від таємної диктатури та масонського фаворизму, за вільну і чесну Швайцарію..."

На плебісцитовім плякаті національних партій представлено могутню ногу швайцарського народу, що скидає з постументу закаптуреного франк-масона разом з його вогненим мечем та іншими емблематами. На плякаті противників цих партій представлено ту саму швайцарську ногу, яка перекидає памятник Вільгельма Теля — символ швайцарської свободолюбности.

Яка із двох партій має слушність, це, розуміється, внутрішня швайцарська справа, але те, що бачимо тепер у справі масонства в Швайцарії, ми бачили вже в інших державах. У кількох державах масонські льожі заборонено, в інших знов державах, особливо у Франції, вони мають дуже поважний вплив навіть на закордонну політику. У Швайцарії її національні партії виступають властиво не проти так званих „блакитних" льож перших трьох ступнів масонської гідности, члени яких усім відомі, але проти вищих „червоних" льож дальших 28 ступнів, проти т. зв. „шевальє кабош", лицарів трояндового хреста, господарів царства таємниці, суверенних генеральних інспекторів та невідомого їм найвищого будівничого, якого вони повинні сліпо слухати. Окрім окремих випадків протекціонізму, навіть деякої безкарности за каригідні вчинки, швайцарські противники франк-масонів властиво нічого не можуть їм закинути, зрештою і проти кого можуть вони спрямовувати свої закиди, коли найвищі керманичі масонства нікому невідомі. Але тим більше підозріння і побоювання висловлюється проти них, особливо з огляду на сусідство могутніх французьких льож, проти яких зрештою також є небагато конкретних даних.

Що масонство у Швайцарії як і по інших державах є анахронізмом, яким деякі суспільні і політичні групи зловживають для цілей цілком суперечних із засадами колишнього старого масонства, нема сумніву. Тут досить поширена думка, що досить приступити до масонів, щоб дуже швидко мати з того поважні матеріяльні користи. Пригадую собі, що один з тутешніх земляків сказав мені жартом по моїм приїзді до Женеви, що я повинен приступити до масонів, коли хочу швидко зробити карієру. Я запитав його, чому він сам ще цього не зробив, і дістав відповідь, що людині побожній масоном бути не годиться. Статистика масонів серед швайцарського урядництва, яку оголосили противники їх заборони, доводить, що масонство нижчих ступнів не є найкоротшим шляхом до бюрократичних гідностей, а про вищі ступні, як таємні, ніяка статистика неможлива. Нема розуміється і статистики пересунень масонів з нижчих до вищих ступнів.

Для сумерку швайцарського масонства дуже характеристичне, що противники його заборони ані трохи не є його оборонцями, навпаки, вони твердять, що така заборона моглаб штучно оживити масонство та спинити його природне і органічне вигасання. Зокрема „Журналь де Женев" ставиться до швайцарського масонства досить іронічно і пише між іншим, що „великий майстер", фон Сюрі, представлений на світлині разом із трьома десятками інших масонських достойників у традиційних фартухах та обвішаних іншими емблемами, виглядає скорше як начальник швайцарської сторожі у Ватикані, ніж як голова „Орієнту". Той самий часопис зясовує причини, чому відкинули законопроект про розвязання масонських льож так: ініціятиву зле зредаговано; вона виглядала як виїмковий закон. Багато громадян, незалежно від їх підходу до масонства, трималися тої думки, що неслушно булоб позбавити права асоціяції та поставити на один рівень з комуністичними організаціями такі, які не видаються небезпечними для держави та для суспільного ладу. Варт зазначити також, що спеціяльно в німецькій Швайцарії страх перед фашизмом спонукав багато громадян висловитися проти закону, який обмежував би їх свободу... Такої думки тримається женевський часопис.

Заборони масонських організацій властиво ніхто й не сподівався. Не числили на це мабуть і самі автори цієї законодатної ініціятиви. Наскільки-ж вони мали намір скріпити протимасонські течії в Швайцарії, то вони цю мету в значній мірі осягли. Число зібраних голосів досить значне, особливо у французьких кантонах. Національним партіям закидали їх противники, що цілу ініціятиву викликали закордонні впливи. Цей закид неслушний. Національний швайцарський рух наскрізь оригінальний, як і по інших державах.

М. Данько.

Промова посла Василя Мудрого,

голови УПР, виголошена в Соймі при генеральній дискусії над буджетом дня 2. грудня ц. р.

Високий Сойме!

Теми моїх промов і взагалі справи, яких у них торкаюсь, здається мені, не належать у цій палаті ні до приємних, ні до бажаних, одначе їх ніякою мірою не можна поминути. На думці маю українські справи в Польщі.

Не можна твердити, що в Польщі ними ніхто не займається. Навпаки, є в Польщі, крім українців, який десяток, два або три десятки поляків, котрі у слові й у письмі звертають увагу на велике значіння української справи і її належної полагоди для держави. Є дещо урядовців, що з обовязку слідкують за українською справою. Є адміністрація, що механічно з дня на день полагоджує так чи інакше українські справи. А надто є якихсь 60% поляків, для котрих українська справа є болячкою, тягарем, є перепоною у нормальному розвою і здійснюванні всіх польських національних аспірацій.

Звичайний громадянин-поляк, що кормиться всілякими ендецькими проєктами „на знищене Русі", думає собі, що дійсно булоб найліпше викинути з життя держави це питання, в самих українців якось зліквідувати чи може засимілювати або проковтнути. Але так думає не тільки звичайний пересічний громадянин-поляк, так думає, хто знає, чи не більшість польської адміністрації, що повинна бути надрядним чинником у державі з таким високим відсотком непольського населення.

Не краще представляється ця справа, як це доказала двохлітня практика, і в цій палаті. Тут навіть більшість неохотно слухає наших промов, або взагалі їх не слухає, і не завдає собі взагалі труду, щоб поглибити справу, щоб їй ближче приглянутись і в обопільних польсько-українських інтересах вступити вже раз на шлях її відповідної полагоди.

Промовляю оце з цієї трибуни у дискусії над буджетом вже втретє. І сьогодні за третім разом маю враження, що маю перед собою начеб суцільний твердий мур. Кидаю до нього слова, а вони відбиваються наче відгомін і вертаються до мене. Але те саме враження маю часто не лише тут, у цій палаті. Ні, переживаю його часто і поза нею. Думаю нераз, що навіть горохом можнаб розбити стіну, оскільки вона з каміння чи цегли. Але тут стоїть передімною інша стіна одноцільної майже людської волі, стіна упереджень і недовіря. А цієї стіни ні горохом, ні навіть залізом, а тим менше словом не вдасться розбити.

Український рух виріс в очах пересічного поляка, у цьому й урядовця, до ступня першорядного внутрішнього ворога у Польщі. Культурна українська діяльність у понятті пересічного поляка, і не тільки його, це небезпека для польської культурної експансії, господарська і кооперативна діяльність — це небезпека для польської господарської експансії, навіть спорт у понятті польських націоналістичних елементів чи інших посвоячених з ними суспільних діячів, навіть державних, це небезпека для держави. А українська політична діяльність — це вже безперечно найбільша небезпека для держави і ледви що не привид війни. Словом, українське життя у Польщі — це великий тягар, це нещастя для держави і для польського народу.

Але що зробити з цим усім? На це очевидно ніхто з тих, що так думають, не дає ясної відповіди, але ця відповідь льогічно зовсім ясна і в думці цієї великої маси громадян-поляків найпопулярніша. А вона звучить — усе знищити! Є чейже серед поляків багато таких, які вірять, що одним потягненням пера можнаб знищити цілий великий матеріяльний дорібок українського народу в Польщі. Але вони не дивляться на те, які булиб наслідки цього. Забувають теж і про те, що хиба кожному у нинішніх часах є ясне, а саме, що можна би знищити матеріяльні цінности народу, але ніякою силою, ніяким насильством не вдасться знищити великих моральних цінностей українського народу, не вдасться вирвати з нього національного духа, не вдасться зломити його природнього змагання до життя в характері свідомої збірної одиниці.

І щож моглоб дати таке знищення матеріяльного дорібку для держави? Чи може це спричинилоб привязання до неї, чи спонукалоб охоту боронити її цілости? Здається мені, що ні. Саме навпаки! Така політика скріпилаб тільки духа Українського народу, та одночасно створилаб широкий ґрунт для діяльности чужих комуністичних агентур і взагалі для діяльности ворожих елементів. Адже історія польсько-українських взаємин знає вже і такі спроби. Знає і їх наслідки, яких повні були віки XVII. і пізніші.

Отже як ділати і як поступати, щоб не творити підложжа для такої перспективи? Про це говорив я з цієї трибуни вже двічі. І з цього, що сказав я дня 6. грудня 1935 року і дня 2. грудня 1936 р., не зміняю ніодної букви. Повторяти це все, про що я вже говорив, а що залишилось у повітрі, не маю наміру. У третьому році нашої нормалізаційної політики тверджу, що в ділянці польсько-українських взаємин є зле. А найкращим доказом цього, що так воно є, вважаю факт оголошення у Львові так званим Порозумівавчим Секретаріятом Польських Сусп. Організацій відозви до українців з предложенням співпраці на дуже ориг. основах, бо на основах признання на тих територіях поляків виключними господарями і признання примату польської культури на тих землях. Отже у третьому році нашої нормалізаційної політики переходить цей Секретаріят до денного порядку над нашими предложеннями нормалізації з 1935 року і висуває свої, при чому твердить, що тільки він одинокий покликаний до полагоди української справи. А одним з дубів, від котрого малаб залежати ця залагода, є п. Станіслав Грабський, відомий українофоб і грабар українського шкільництва у Польщі.

Тимчасом не туди йде шлях до розвязки української справи в Польщі! Найвідповіднішим місцем до її розвязки і чесної полагоди є парлямент. Тільки законодатні палати при помочі закону можуть як слід цю справу полагодити. При добрій волі може це піти дуже легко. Отже ухвала закону про територіяльну автономію далаб у територіяльному соймі змогу згідної співпраці і такого конечного для держави доброго співжиття між українським і польським населенням на цілій території етнографічно-українських земель. А що українська справа не є лише внутрішньо-польським питанням, але має теж і міжнародній засяг, то така її полагода в Польщі далаб великі користи передусім для Польщі, для її внутрішніх суцільностей і — що найважніше — для її оборонности. Пробу ввести в життя територіяльну автономію бачимо сьогодні у су-

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Історична повість.

ВШанований Іване Миколаєвичу!

Прочитавши Вашу повість, я хотів би сказати Вам, як обіцяв, і як наказує щира дружба, що я думаю про сміливу спробу. Ви вибрали собі такого великого героя як Хмельницький, таку прецікаву добу, натрудилися над матеріялами і над чистими сторінками, надихуючи їх власним вогнем... — Треба сподіватися, що найдете тисячі читачів, які будуть Вам вдячні за хвилини патріотичного палу.

А проте я цінив би Вас невисоко, якби думав, що Вам досить успіху між сірою, нехай інтелігентною масою, яка не відріжняє історичних повістей Кащенка, Чайковського та Будзиновського від творів Вальтер-Скота, Фльобера, Стендаля, Гоголя, Мережковського, чи хочби Куліша. Ви знаєте, від чого запалюється захоплення пересічного читача: — він гордий, коли наші козаки бють ворогів, і коли навіть після розгрому нашого війська та програної справи, автор закінчує повість крицевим акордом віри в майбутню перемогу.

Ми всі розуміємо, що для народів рішалася найчастіше на полях бою, і часто не бачимо іншої надії, щоб змінити долю батьківщини. Але вже навіть у школі починають повторяти, що історія народу це не тільки моменти його воєн і панування володарів, але вся його духова й матеріяльна культура, від мистецтва до промисловости. Автор історичної повісти здебільшого не може оминути спокуси змалювати битви, всякі воєнні хитрощі і геройства, а проте і воєнна перемога чи приклади геройства повинні б бути доказами духової вищости, не тільки фактами фізичної переваги чи звичайного припадку.

Було б дивно, якби письменник змальовував тільки невдачі рідного краю і дозволяв у своїй повісти ворогам побивати раз-у-раз своїх земляків. Історична повість родиться найчастіше із захоплення величними моментами бувальщини; її успіх теж залежить від звеличання народніх героїв і сміливих поривів народу. З усім тим письменник не повинен іти за настроями загалу читачів, щоб лоскотати їх національне себелюбство, може і не повинен визбирувати з історії тільки ті факти, що підсилюють національні гордощі і підтримують у земляків переконання щодо їх вищих прикмет над сусідами та суперниками.

Ми, здається, дозріли вже національно настільки, що не потребуємо наслідувати тих романтичних історичних повістей, де історичні факти заступала видумка з метою розбудити приспані національні почування. Можна дати історичну повість із вигаданими подіями, але вони не повинні залишати в читача враження, що головні історичні факти з рідної та чужої бувальщини — видумані чи неправдиві. — Письменник, який не має сміливости приняти історії свого народу з її лиховісними причинами і сумними наслідками, не може теж мати сили, щоб протиставити її слабощам — крицевих героїв.

А наша історична повість уся настроєна на крицеві боєві тони. У цій рисі вона вся йде за романтичними зразками, коли лунали гасла національного відродження. Ці гасла потрібні нам і досі, бо те, чим ми живемо тепер — складається більше з бажань і сподівань, ніж з реальних умов народу, що рішає про своє життя. Коли перекласти головні мотиви історичної повісти на духові прикмети потрібні землякам для боротьби за кращу долю, то не можна вважати за засоби для виховання у народі волі, енергії, сміливости і видержливости таких ліричних вигуків і невиразних міркувань, де письменник тільки мріє про волю та силу, і не вміє втілити їх у сильні, життєздатні типи. Народ перемагає теж мізком, чи пак головно ним, бо це найсильніший рефлектор усіх духових прикмет, що кидає світло на всі його спроможности в сучасности й майбутности. Коли дієві особи повісти — скажімо володарі та вояки — поводяться наївно, і вже словами, не тільки вчинками, стверджують низький рівень своєї інтелігенції, то ми не можемо вірити у змальовані нам їх успіхи.

Історична повість не мусить складатися із зразків розуму та геройства. Вона не мусить бути пеаном перемоги чи підбадьорливою увертю-

сідній Чехословаччині на території, на якій живе українська більшість. А це напевно не шкодить Чехословаччині.

Здаю собі точну справу з того, що ще довго у Польщі не буде багато таких польських державників, які хотілиб іти на таку полагоду української справи. Але вірю, що може нагло прийти така переломова хвилина в історії Польщі, що від самих поляків вийде почин власне до такої полагоди цієї справи. Боюся, що в такому випадку моглоб це прийти запізно.

Випадки у Польщі й у світі йдуть хутко вперед. Ціла Европа є сьогодні начеб вульканом, у якому кипить, гремить і буриться, і ніхто не вгадає ні дня, ні години, коли вибухне цей вулькан. А вибухне він напевно і залле Европу й інші континенти страшною пожежою війни, засіє димом пожежі напевно і наші землі.

На випадок війни маємо право сподіватись витягнути для себе якнайбільше користи. Можемо багато зискати, а майже нічого стратити. Але Польща, як держава, матиме, здається, більше до втрати у випадку, якщо війна заскочить її такою, якою вона є сьогодні, себто Польщею з невпорядкованими відносинами на відтинках: українському й інших.

А ми бажалиб і власне бажаємо і з огляду на такий випадок довести до нормалізації польсько-українських взаємин у Польщі в обопільному інтересі. Бажаємо мати право до всестороннього національного життя у Польщі. Бажаємо передовсім права і правопорядку. Бажаємо одноцільної політики в українських справах. Бажаємо бути співгосподарями на тих землях, на яких від століть творимо більшість. Бажаємо там співрядити і творити спільним зусиллям гармонійно добробут і достаток у цьому краю. Цього ми бажаємо! Є ми чейже громадянами, що виконують льояльно всі обовязки супроти держави і бажаємо дальше бути такими. І тому маємо право вимагати від держави всього.

А що діється в дійсности? Що ми дістали, що нас зблизилоб до Польщі і з нею вязало, що дійсно поглиблювалоб нормалізацію відносин? Отже поза дрібними, несуттєвими справами, полагодженими позитивно за два роки бачимо дальше стосування супроти одноцільного українського народу в Польщі засади: „Дівіде ет імпера". Бачимо іншу політику у воєвідстві львівському, іншу у волинському, іншу в тернопільському. Бачимо навіть два елементи, що складаються на поняття адміністрації, а саме цивільний і військовий елемент. Бачимо кольонізацію перенаселених земель. Обсервуємо, як військові чинники мішаються активно до політики, і то до протиукраїнської політики, всупреч нашому здецидованому позитивному становищу до армії, підкресленому з особливим натиском у наших заявах. Бачимо дальше мобілізацію польської опінії, у деяких випадках знову під проводом військових осіб у чинній службі, в напрямі рішуче протиукраїнському. Що маю більше вичисляти?

Думаю, що це зайшне. Бо високий уряд повідомлений про те, що діється і напевне в цих справах визнається добре чи не більшість цієї палати. А може я помиляюсь? А може найвідповідальніші чинники у державі підходять до цих справ інакше хочби в теорії? А може з огляду на інтерес держави є десь, чи може родиться якась зовсім річева програма розвязки і полагоди цих справ? Може припадково уряд має якусь реальну програму? На жаль, нічого про це не знаємо. Але бажалиб не тільки ми, але й увесь український нарід у Польщі про це вже раз щось почути. Бо в обопільному нашому інтересі не лежить сьогодні сварка і взаїмне упередження та недовіря, але згідна співпраця в імя спільного добра.

Не маємо наміру і не бажаємо сходити з тих наших становищ, на які увійшли ми в 1935 р. з ніяких інших оглядів, а виключно тільки з огляду на український національний інтерес і на українську національну рацію. Ми далекі від того, щоб зривати нормалізаційну політику. Навпаки, бажаємо її продовжувати в нашому власному національному інтересі. Але справа нормалізації не є односторонньою справою. Лежить вона і в інтересі польської держави. Це є політичний процес, що його слід вести обосторонньо.

Перед собою маємо буджет. Навіт зі свічкою не знайдете і не відкриєте в ньому хочби одної поважнішої позиції, котра вказувалаб на те, що в Польщі є к. 6 міліонів українців і що для їх культурних та господарських потреб у терені щось інвестують, щось на них видають.

Майже нічого не інвестують і майже нічого не видають. Зате вимагають багато від громадян-українців, і то дуже багато! Деж є та співмірність між вимогами і чинитьбами держави супроти української збірноти? Нема про це мови.

Як маємо поставитись до такого буджету, з котрого виходить, що в Польщі крім поляків нема майже нікого більше? Два роки ставились ми позитивно до цього капітального для кожної держави питання пар ексцелянс політичного, бо буджет фінансує політика всіх ресортів. Ми мали надію, що наші змагання і нашу працю зрозуміють найвідповідальніші чинники держави і причиняться до поглиблення й угрунтування нормалізаційної політики відповідними фактами. Одначе за два роки це не сталося. Очевидно, що цього року наше становище до буджету не буде нічим іншим, тільки вірною відбиткою польської політики супроти наших національних потреб, домагань і взагалі до нашого національного життя.

Рішення в справі розвязання

КРАЄВОГО КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ.

На руки д-ра Павла Цимбалістого, голови Краєвого Комітету Допомоги Українському Студентству, прийшло таке письмо від Городського Старовства у Львові:

Starostwo Grodzkie Lwowskie, L. Pol. B. 4/192/R /Stow./37 r. Wt Lwowie, dnia 26. XI. 1937.

Do Krajowego Komitetu Pomocy Ukraińskim Studentom we Lwowie, do rąk Przewodn. P. Cymbalistyja Pawła we Lwowie, ul. Czarneckiego 26, zamieszkałego ul. 29 Listopada 114.

Wobec stwierdzenia, że na tut. terenie zawiązało się stowarzyszenie p. n. Krajowy Komitet Pomocy Ukraińskim Studentom we Lwowie, mający na celu niesienie pomocy ukraińskiej młodzieży akademickiej, wbrew postanowieniem § 3. Rozp. Rady Ministrów z dnia 28. III. 1934 roku (Dz. U. Rz. P. N. 34 poz. 313), w myśl którego jedynie stowarzyszenie wyższej użyteczności p. n. T-wo Przyjaciół Młodzieży Akadem. ma wyłączny przywilej działalności na obszarze całego państwa w organizowaniu pomocy społeczeństwa dla młodzieży szkół wyższych, przeto Komitet ten jako nieprawnie istniejące stowarzyszenie — rozwiązuję na zasadzie art. 16. prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. X. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) i zakazuję rozwijanie wszelkiej dalszej działalności.

Od niniejszej decyzji służy prawo odwołania do Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego przez Starostwo Gradzkie Lwowskie w terminie dni 14-tu od dnia następnego po doręczeniu. — Za Starostę Grodzkiego: Raczek Zygmunt, referendarz.

—o—

рою до неї. В ній — як у кожній іншій повісти — ми шукаємо живих людей серед своєрідних обставин, що змагаючися з якимись силами розбуджують у нас думки та почування. Автор історичної повісти мусить оживити перед нами постаті в іншій формі, ніж це робить історик — він мусить показати нам їх у дії, відтворити їх серед цілої низки сцен і конфліктів, що спонукають нас задуматися над мотивами їх учинків і наскрізь людською долею.

Не можна змальовувати людей та їх діл без ідеї, яку маємо про них. Та думок, які необхідні кожному з нас, щоб розуміти людську психольогію та всякі явища, не слід сплутувати з думками, якими хотіли б ми надати ввесь зміст людським діям та історичним подіям. Історична повість може нас учити та виховувати в тому вищому розумінні, як учать нас усі великі події та виховують усі великі постаті. Ми — інтелігенти не хочемо популярної повчальности, призначеної для „всіх", для маси; загал на літературі (головно: мистецькій) і так не виховується, бо з неї користати не може. У тих рішальних хвилинах — до яких Ви хочете малюнком великих історичних картин підготовити земляків — увесь історичний досвід збирається в мізку одного чи кількох провідників маси. Від їх таланту залежить доля народу: чи це буде Хмельницький і Мазепа чи галицький провінціяльний адвокат. Із книжки Борщака „Наполеон і Україна" та його споминів про Мирову Конференцію в Парижі 1919 р. Ви можете довідатися, що Наполеон рівно сто років тому більше знав про Україну, рахуючися з нею у своїх стратегічних плянах, ніж наші вчені та наші диплсмати знали про Францію, коли їхали в Париж виборювати нам самостійність.

Повчальна ціль історичної повісти осяена наївним поглядом, що з досвідів минулого можна користати механічно. Факт, що на ті самі вчинки та події можна мати якнайсуперечніші погляди і що в інтерпретації минулого розходяться навіть історики — республиканці, монархісти, еволюціоністи, — це тільки доказ, що з минулого кожний черпає досвід відповідно до своїх майбутніх ідеалів. Ви, як автор повісти, шукаєте в минулому зразків для скріплення своїх ідеалів; Вам вільно вкласти в уста своїх героїв навіть сучасні думки, коли вони не будуть вражати нас таким анахронізмом, як телефон на столі Цезаря. Але не вірте в те, що Ваші погляди на історію можуть мати більше переконливу силу правди, ніж погляди великих істориків. „Поетична правда" є єдиною силою письменника: вона тим тривкіша, чим довше живуть створені ним постаті — живуть себто поза їх характерами і вчинками простягається середовище і ціла історична перспектива, яку читачі, ріжні тепер і колись, зможуть розуміти та оцінювати їх по своєму.

Чи нагадувати Вам іще вимоги стилю? Ви можете пробувати відтворювати ним духа доби, але не пробуйте архаїзувати мови, коли Ви не фільольоґ. В історичній повісти важніше, щоб дієві особи думали і відчували як люди свого часу, ніж щоб повторювали поодинокі давні слова та фрази, що втратили для нас свій запах.

Історична повість повинна мати тло своєї доби, і тут важне все: ґеографія, побут, соціольогія, костюмольогія. „Тарас Бульба" живіше передає епоху та типи, ніж ріжні повісти з книжковою ерудицією, дарма що Гоголь дав тільки волю своїй уяві. Зате він відчував середовище, розумів людей і стиль мови та епохи. Своєрідна привабливість історичної повісти в тому, що її герої дозволяють нам переживати деякі моменти минулого так, начеб ми не були сучасниками.

Найважче завдання в історичній повісти — відтворити характери, типи, середовище, вузли конфліктів, — залишити слово змальованим подіям і виведеним дієвим особам. Не на те археольоґ воскрешає з румовищ образ памяти старовини, щоб сказати нам, як виглядають сучасні будівлі. Не на те палеонтольоґ із розсипаних кісток передпотопної потвори силкується відтворити її правдивий організм, щоб захоплюватися будовою тіла сучасних спортсменів. Ми цікавимося минулим, щоб прирівнювати його з сучасністю, а щоб це робити, — мусимо передовсім уявити собі, як воно приблизно виглядало. Автор історичної повісти має допомогти нам уявою там, де кінчаться досліди історика. Чим більше він буде насолоджуватися минулим тим живіше воно розбудить наші думки про сучасне і майбутнє.

—o—

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаємних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за дуже скоре виплачення повної обезпеченої суми по моїм бл. п. стрийку Михайлі Терлецькому.

Таке льояльне становище Товариства уповажнює мене поручити це єдине українське Товариство обезпечень на життя найширшим колам українського громадянства.

Ева Оленьчук.

Тисьмениця, 14. жовтня 1937.

„Українська Бесіда“

НА ТЛІ СВОЄІ ІСТОРИЧНОІ ДОБИ.

Краєве Товариство „Українська Бесіда“ у Львові, достойна Матір українського зорганізованого життя в Галичині і Буковині, святкує 8. грудня ц. р. 75-ліття свого істнування.

Початки „Бесіди“ припадають на переломову добу в нашій історії. Після знесення панщини в краях австрійської Корони прийшов рік 1861-ий — незабутній рік! Там на Україні впало кріпацтво, але того щастя не бачив уже великий Борець і Мученик за волю свого народу. Тогож самого року помер він і смерть його започаткувала глибокий культ його памяти, котрий обєднав в одно ввесь український світ. А тут в Австрії децентралізація, перший галицький сойм та правління Шмерлінга, неначе останній промінь великодушної та прогавленої Йосифинської доби. Все те кріпило душу та наповняло серце новою надією.

У такій порі зібрався гурт, зложений з 55 щонайкращих патріотів під проводом судового радника і посла до сойму **Юл'яна Лавровського** у великій салі ще недокінченого Народнього Дому на важливе, хоч незамітне діло. Після романтики настав час на орґанізаційну працю, і тут був її початок. Тоді відбулися перші **Установчі Збори „Української Бесіди“** (первісно „Руської Бесіди“). А було це напередодні Різдвяного Святвечора, 23. грудня 1861 р. старого, себто **4. січня 1862. р.** нового стилю.

Касинове товариство на зразок чеських „Бесед“ по наших містах — створило тепер огнище життя, якого в нас ще не було. Гуртувало людей та навязувало культурно-товариські взаємини через спільні сходини, вечірки і відчити, через читання своєї і чужої преси. Все, що досі було розпорошене, збиралося на „Бесіді“, часто навіть зі своїми родинами, А в громаді родяться нові ідеї!

„Бесіду“ закладали всі „русини“, також Михайло Качковський, бо до виступу Івана Наумовича, пароха з галицького Поділля (1866), не було в нас національної схизми. Це було перше товариство, що приняло **живу народню мову та українську національну ідеольогію**, відрубну від москалів і поляків, так, як її проголосила торжественно „Головна Руська Рада“ після знесення панщини 1848. р. Справу треба було поставити ясно супроти тої групи, котра цуралася „простої“ мови і далі говорила по польськи, а для народу писала щораз більше скаженим, дикім „язичієм“. Потім та група виступила з товариства. Належали до неї старі галицькі патріоти, котрих боліло лихоліття народу, а що бачили на власні очі російську армію в ріжних роках у Галичині та притім слабосильність власного народу, тому нишком оглядалися на могутню „русскую“ імперію. З такої неясности та плутанини в поняттях і назвах вилонився поволі шлях Наумовича на Моску — про один „русскій“ нарід! Перший пішов ним ще раньше під впливом Погодіна, вже на старости літ, спольщений до краю Денис Зубрицький, котрого треба вважати батьком галицького москвофільства.

Таким погубним наслідкам упадку і винародовлення на руїнах високої власної культури багато запобігла „Українська Бесіда“. Вона небавком стала **матірю і колискою величавого відродження українського народу в Галичині**. На „Бесіді“ народилися і виколихувалися всі ті ідеї, що потім воплотилися в наших товариствах освітніх, культурних, економічних, промислових і т. д.

За час свого довгого життя переходила „Бесіда“ ріжні, часом навіть бурливі хвилини. Осідком її був звичайно Народній Дім. Там була вона зразу і там вона тепер. Одначе в міжчасі мусіла кількакратно змінювати своє помешкання і тоді потратила портрети своїх основників та інші памятки. А знову підчас воєнних подій листопадових у Львові 1918. р. десь поділися (а може де сховані?) документи і протоколи — все те річи, які мали для товариства зрозумілу вартість. Дещо з того, а саме портрети бодай найвидатніших основників варто би відтворити на основі тих образців і фотографій, які ще можнаб найти по дотичних родинах.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Пригоди Гриця Івануса.

Бразилійський образок

Гриць Іванус був собі такий звичайний Гриць. Хоч сам він думав про себе Бог зна що, та сусіди, замість думати про нього таксамо, хіба насміхалися над ним — очевидно поза його плечима. Та й мали рацію.

Іванус мав хазяйство, як усі інші мешканці лісової оселі Йосо Вермельйо: То значить, мав десять алькейрів¹) землі, мізерну, невикінчену хатину, тримав одного хвоста на хазяйстві, кільканацять курок з когутом, ну, й мав девятеро дітей — за виїнятком найменшого синка — самі дівчата. З цього мав одну користь, що сам до роботи на полі не мав потреби встрявати, бо своїми робітницями міг вигодити ще й сусідам, як котрий з них „знався на ділі“ і запросив його на чарку.

Таксамо його жінка Касуня з обійстя не рушалась, бо була зовсім виснажена родженням і плеканням дітей; злидні доконали її до решти. Висушена на скипку, розхрістана, з обвислими порожніми грудьми, з каправими очима і з кількома клеваками, що виставали зі широко розхиленої губи, здріпана і з чорними як два обгорілі патики ногами, вона не надавалася до того, щоб між людей показуватися, та й не тягнуло її до них. А як і відійшла від хати, то хіба на те, щоб у курнику сусідки вибрати покладки. Як давня весталька (примкнім очі на її вигляд) день і ніч стояла при ватрі біля хати і в безконечність варила для челяді мандіоку,²) зміняючи своє „мені“ хіба настільки, що замість мандіоки часом варила батату.³) А бувало й таке, що замість варити пекла щоденні лакоминки.

Як ставився Гриць Іванус до своєї дружини, про те не багато можна було знати. Черідка дітей промовляла на його користь. А те, що він рідко коли сидів дома, а як і вертався з недалекого містечка до своїх, так усе на підпитку, не могло свідчити проти нього, бо він любив товариство, любив барвно розповідати про фантастичні пригоди свого життя, а люди любили слухати його розповіді та й любили бачити його підхмеленим, і чарки йому не жалували ніколи. А врешті, мав він у хаті робітниць аж забагато, так яке йому діло в ній завиджати? Хазяйство якось ішло й без нього, а його руки й голова однаково чуда були би не створили там, де чуда не змогла вдіяти ціла купа рук. Дотого, годиться якось жити з людьми та й роздивлятися за зятями. Не міг же він перетворити свою хату в жіночий манастир і перебрати на себе обовязки ігумена! Годилося дівчатам, що з гущавини поля, яке вічно заростало, не вилазили, здобувати собі славу перших робітниць в околиці.

Так і справедливо можна було назвати життя Івануса ідилією. І він мабуть так і дивився на нього.

Часом бувало трохи „пошлякував“ жінці у відплату за цілу череду дітей, а як вона обдарувала його новою літорослею, то часом і цілий тиждень не вертався додому з містечка, та це були тільки перелетні хмарини на погідному небі його життя, а без хмар чейже годі жити. Згодом небо випогоджувалося і життя Івануса йшло вперед своєю втертою дорогою. Він, як звичайно, в якомусь шиночку, підсунувши капелюх на потилицю, розповідав людям про себе, раз-у-раз хапаючи за чарку і приязно здоровкаючи товариство вивченим добре словом: „з сауде“.⁴) І почував себе у сьомому небі, так, що неодин міг позадрити йому щастя. А жінка... Хто нею цікавився?

Аж ось на його хату насунула хмара. Його весталька Касуня ненадійно захворіла, та й захворіла не на жарти: по всім знакам можна було здогадуватися, що доведеться їй на віки залишити своє місце при ватрі чоловіка та й закінчити свою високу ролю збільшування роду Івануса.

Це нещастя було для Івануса тільки пригадкою, що він уже кілька днів не заглядав до містечка. Доручив дітям і сусідці опіку над хворою, і вдаючи глибоко зажуреного і співчутливого до недолі дружини, осідлав свою шкапу та поволікся до містечка „за ліками“.

У ніяких лікарів (в містечку і так лікаря не було) він не вірив; та всеж визнавав деякі ліки, які можна було купити у крамниці Люїза Фелїчія нарівні з цвяхами, милом, черевиками та іншим крамом. І приїхавши на місце, передовсім купив „сал амарго“ (гіркої солі), що має універсальну лікувальну силу, і вирішив негайно вертатись. Та сонце стояло ще дуже високо, а надто припікало „мов на злість“, і коняка ледви трималася на ногах. Треба-ж мати милосердя над худобиною! І Іванус змилосердився.

Підвів шкапу під крамницю японця Отта Кіюзіра, припняв її до залізного колісцята біля порога, запхав під сідло куплений чудодійний

¹) Бразилійська міра землі, рівна 24.000 м.²

²) ³) Тропікові бульбові рослини.

⁴) На здоровля!

Як бувало, так і тепер життя в товаристві йде повним ходом. Його помешкання, зложене з просторих кімнат і великої світлиці (салі) та окремої кімнати для службовиків товариства, заливає безнастанно людський потік. Гомін, дотеп, сміх царить там нарівні з поважною задумою. Товариські гри, газети свої і чужі, а до того відчити, концерти, вечерниці, дають змогу провести час по своїй любій уподобі і з правдивим задоволенням. Могутня є особливо та течія життя, що перепливає через салю товариства, котрою користується майже все зорганізоване українське громадянство міста Львова. Річ зовсім ясна, що таке **аполітичне товариство**, яким є „Українська Бесіда“, що всіх єднає і зводить до купи, для культурного народу є необхідне. Необхідне хочби тому, що удержує льокаль, такий потрібний для українського населення столичного міста.

А все таки доля цього товариства непевна, йому грозить поважна небезпека. Фундаментом його була завжди українська інтелігенція — духовна і світська, що займала ріжні державні становища нераз і високі. На цій головній основі ще з австрійської доби стоїть товариство й досі. Але нова доба українців до державних посад не допускає, а давній стан швидко ліквідує і незадовго українська урядова інтелігенція належатиме (за дуже рідкими виїмками) до минулого.

Тому-то й нових членів до товариства майже не прибуває, а члени давні убувають, бо люди не живуть вічно. Сьогодні нема їх і двіста, товариству щораз важче поносити кошти свого удержання.

Одначе є в нас у Львові ще кілька тисяч інтелігенції на урядових і на ріжних приватних посадах, по установах економічних і промислових, що до „Бесіди“ не належать. Є дещо й повважних міщан. Наплив членів з цього боку до „Бесіди“ напевно приніс би великий пожиток для добра загального. Це дало би змогу відразу обнизити членську щомісячну вкладку до дрібної лепти, удержувати ще кращий репрезентаційний льокаль, запевнити дальше істнування товариству і підняти ще вище той преважний стадіон життя і товариської культури у нашій столиці.

Правда, життя українське вже вижолобило собі русло доволі широке і глибоке. Первісний потік пливе нині великою рікою. А всетаки не треба забувати за головне джерело, завданням котрого є, без уваги на примхи змінчивої пори, засилювати ріку постійно водою, щоб вона ніколи не висохла. Рікою є живий нарід; він мусить плисти все і все. І буде плисти, як матиме **загальне, аполітчне і міжстанове джерело свого життя**. І чим більше, чим сильніше буде воно, тим більша буде ріка!

З приводу цього рідкого ювилею годиться звернути увагу ще на одно цікаве і вельми характеристичне явище: хто були блаженної памяти ктиторі „Української Бесіди“?

На це маємо дуже цінний, оригінальний документ. Є це аркуш канцелярійного паперу, на котрому розписалися власноручно всі 55 учасників перших Установчих Зборів „Бесіди“*). Були там достойники святоюрського митрополичого крилоса і світські інтелігенти, все те люди на визначних державних становищах та деякі українські літерати Там бачимо двох Лавровських, двох Хомінських, двох Левицьких, трьох Кульчицьких та по одному представникові Куземських, Попелів, Малиновських, Качковських, Лисинецьких, Іскрицьких, Білинських, Шведзіцьких, Созанських, Борецьких, Згарських, Домбчевських, Полянських, Чайковських, Савчинських, Сембратовичів і т. д. Вимовний це доказ, що на чолі всенароднього українського Ренесансу в 19. віці стояв не хто інший, але **нащадки стародавніх галицьких боярських родів** (прозваних потім „ходачковою шляхтою“) — тих самих родів, що були головними героями і двигунами української історії на церковному, освітньому, культурному та воєнному полі в минулих століттях!

Д-р Й. Пеленський.

*) Степан Чарнецький. „Przed jubileuszem Ukraińskiej Besidy“. — Biuletyn polsko-ukraiński, Warszawa, 8. XI. 1936.

...ліх, і зайшов до середини на одного „матабісьо“.*) Звелів палити шклянку сивухи і розбовтати її з гірким „фернетом“, роздивився по крамниці, і по краєвому звичаю звернувся до першого стрічного гостя та й почастував його зі словами: „сірва-се, сеньор!“*) Та поки шклянка перейшла з рук до рук усіх неробів, що сиділи на скриньках, або прикуцнули на долівці, і вернулася до свого власника, на її дні світилося тільки пару крапель. Годилося заповнити її наново. І почалося.

За яку годину Іванус був у свому настрою і його язик мимохіть розхолітався.

Нагадав свою бідолашну жінку, жаль обвився гадюкою довкола його серця, а всі гості в крамниці були для нього якісь такі добрі, так щиро й спочутливо зазирали йому в душу — і як же було не пожалуватися перед ними?

Розповідав про своє горе, малював яскраво муки хворої Касуні, хвалився, що везе для неї ліки, ясував своє безвихідне становище на випадок справжнього нещастя, та й рукавом втирав сльози на зажуреному обличчі.

Ясно, що всі йому спочували і кожний, як умів, потішав нещасного. А що найкращим ліком на горе є горівка, то й не дивниця, що шклянка з руки Івануса не виходила.

Коли Гриць Іванус врешті нагадав собі, що він має додому дві милі дороги, та що повинен завезти ліки своїй дружині, сонце зпоза намітки лісу кидало вже тільки останні відблиски проміння, що потапало в гущавині.

Та й трапилося нове нещастя. Його коняки під крамницею не було.

(Докінчення буде.)

*) Той, що червака вбиває.
*) Будь ласка, пане! —

Наради у справі виборів солтисів і підсолтисів.

Дня 9. листопада ц. р. відбулася у Старому Самборі політична нарада у справі виборів солтисів і підсолтисів та укладання громадських і волосних буджетів. На нараду прибуло багато українських радних, солтисів і війтів. Наради відкрив б. сен. о. Ю. Татомир. Основний реферат у цих справах виголосив **посол Гринь Тершаковець.** Референт обговорив теж наше політичне положення та агресивність польської суспільности. По рефераті відбулась оживлена дискусія, в якій усі промовці підкреслювали необхідність зміцнення нашої праці на всіх ділянках національного життя та необхідність консолідації всіх верств нашої суспільности, щоби відбити наступ наших сусідів.

Подібна нарада відбулась у Самборі дня 15. листопада ц. р., яку відкрив голова ПНК п. Ілярій Тарнавський. Реферат про вибори солтисів виголосив пос. Г. Тершаковець. В оживленій дискусії всі промовці взивали до консолідації всіх українських творчих сил і поглиблення праці на місцях.

Дня 22. листопада ц. р. відбулася теж нарада у Добромилі у справі виборів солтисів і підсолтисів. Салю Народнього Дому виповнили вщерть українські радні, солтиси, священники та інтелігенція. Наради відкрив голова ПНК д-р Ст. Антоневич, двогодинний реферат виголосив пос. Г. Тершаковець. Про шкільний плебісцит говорив інсп. Турко. Над обома рефератами відбулась оживлена дискусія, в якій усі промовці накликували до поглиблення праці та консолідації.

Дня 25. листопада ц. р. відбулося віче в Турці н. Стр. у справі виборів солтисів і підсолтисів та шкільного плебісциту. Вічем проводив о. Криса, реферували: пос. Г. Тершаковець і А. Горечко. Промовці вказували в дискусії на заходи наших сусідів у справі полонізації української дрібної шляхти і домагань скасувати збірні громади.

Дня 24. листопада ц. р. відбулись у Жидачеві окружні збори членів УНДО. Збори відкрив голова ПНК д-р М. Юрків. З черги **пос. І. Завалкут** обговорив наше положення в Польщі і необхідність сильної політичної організації, а **пос. К. Троян** справу шкільного плебісциту і вибори солтисів та підсолтисів. По дискусії присутні приняли відповідні резолюції. В нарадах узяло участь понад 300 громадян.

Вкінці слід згадати, що дня 12. листопада ц. р. відбулася в Буську нарада українських радних і мужів довіря УНДО, в якій узяло участь понад 350 осіб. Реферат про самоуправу виголосив д-р Т. Ванько, про укладання буджетів дир. К. Мацюк. По рефератах відбулась оживлена дискусія, що закінчилася приняттям низки резолюцій.

„Не відкличу ніодного слова.“

Сензаційний процес відомого публіциста Владислава Студніцького за зневагу президента м. Варшави Ст. Стажинського вже кінчиться. В четвер і в пятницю промовляли: прокуратор та оборонці. Дуже цікаву промову виголосив сам обвин. Студніцький. Рішуче заперечив, щоби колинебудь брав гроші від німців на особисті або на політичні цілі. Зясував свою політичну діяльність підчас світової війни і в Польщі. Підкреслив, що не хотів бути ні послом, ні сенатором, щоби мати свою власну думку. Якщо в Польщі потребували міністрів типу Славой-Складковського, не могло бути запотребування на Владислава Студніцького. За ці слова предсідник прикликав його до порядку з записанням до протоколу. Далі збивав вияснення президента Стажинського підкреслюючи, що не кермувався ніякими особистими мотивами при писанні брошури проти Стажинського. Вкінці обв. заявив, що не відкличе ні словечка зі своєї брошури проти през. Стажинського. Присуду слід споліватися в суботу.

Знову виселили з прикордонної смуги.

Пишуть нам із Скалата:

Дня 30. XI. ц. р. вручено п. Качалубі Теодорові, організаторові Українбанку у Скалаті, письмо з повіт. староства в Скалаті такого змісту, що з днем 1. XII. ц. р. має він покинути прикордонну смугу у віддалі 30 км. У противележному випадку буде застосований супроти нього безпосередній примус та карна відповідальність.

Слід зазначити, п. Качалуба Теодор як організатор Банку, де був рівночасно книговодом, виказував неабиякі здібности так, що зумів зєднати собі наше населення Скалатщини, яке приймало його всюди з любовою та пошаною. Отож письмо це очевидно діткнуло кожного, зокрема проводи повітових організацій, які мали в особі п. Качалуби Теодора надзвичайно солідного та обовязкового товарища праці.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Адміністрація

Українці в соймових комісіях.

При вчорашніх виборах до соймових комісій ввійшли такі українські посли: до адміністраційно-самоуправної комісії — д-р Баран, д-р Троян і Бура; до буджетової комісії: Целевич і Тимошенко, як заступники: Пеленський, Великанович, Скрипник; до комунікаційної комісії — Тершаковець, Заваликут і Тимошенко; до освітньої комісії: Кузьмович, Великанович і Скрипник; до комісії праці — д-р Біляк; до правничої комісії: д-р Перфецький, д-р Витвицький, о. Волков; до промислово-торговельної: д-р Витвицький; до регулямінової комісії: д-р Біляк; до рільної комісії: Пеленський, Бура; до скарбової комісії: д-р Волянський; до комісії закордонних справ: Мудрий і Скрипник; до військової комісії: Целевич; до комісії публичного здоровля і суспільної опіки: Великанович і Певний (ВУ).

Чи подих виборчої реформи?

Варшава, 2. грудня 1937.

Нинішне засідання сойму, що тривало від 11. год. рано до 9. год. веч., заняла генеральна дискусія над буджетовим прелімінарем. Говорило 20 промовців, усі у власному імені за винятком пос. Свідзінського, голови парляментарної групи ОЗОН-у, пос. Мудрого голови УПР, який промовляв її іменем і якого промову друкуємо нині окремо в цілости та пос. Зомерштайна, що промовляв іменем Жидівського Клюбу.

Пос. Свідзінський у своїй короткій заяві сказав, що беручи чинну участь в акції зорганізування народу, група послів і сенаторів, скуплених в „Обозі Зєдноченя Народовего", рішила покликати до життя Парляментарний Клюб для зорганізування і поглиблення своєї праці в соймі і сенаті. Конституція і заповіт, що міститься в ділах і словах Йосифа Пілсудського, будуть для нової парляментарної групи загальним дороговказом, як теж і лютнева ідеольоґічна декляраця полк. Коца. Предложений буджет розгляне група річево в комісії і там переведе аналізу цифр та фактів. Відношення до уряду буде теж завжди річеве зі збереженням повної незалежности в оцінці його діяльности. Кожне позитивне змагання уряду, що веде до побільшення сили, багацтва і значіння Польщі, стрінеться з підтримкою групи.

Після п. Свідзінського промовляв пос. Гиля, що торкнувся польських селянських справ, дальше пос Германович, який обговорив докладно сучасний стан серед польської молоді, зокрема у високих школах. Черговий промовець пос. Богуш присвятив більше часу політиці уряду в господарській ділянці у звязку з експозе віцепрем. Квятковського, заакцептував закордонну політику мін. Бека, потім перейшов до характеристики загальної політичної ситуації, виказуючи її похибки. Найбільшою помилкою є відсутність політичної лінії теперішнього кабінету, на якого чолі стоїть людина вправді загально поважана, але без виразного політичного обличчя. Є враження, що деякі міністри працюють на основі власної концепції. Нема програми в справі молоді, в справі українській і жидівській, бракує підходу до популяційного питання, що спричинило трагічні випадки в середущій Галичині, літом ц. р. Порушив теж зміну виборчої ординації до парляменту, заявляючись за її зміною та проти всіх спроб, що велиб до тоталізму в державі.

Найбільшою сензацією дня була промова ген. Желіговського. Бесідник ствердив передовсім, що ідейний табор, який створив нову конституцію, не хоче увійти у її рямці. Ген. Желіговський покликався на обіжник прем. Складковського, який стверджував, що другою особою в державі є марш Сьміґли-Ридз і протиставить йому градацію, передбачену конституцією,а саме: президент, уряд, парлямент, військо. Цей обіжник, на думку промовця є відступленням від конституції. Дальше пос. Желіговський ствердив, що в світі є слідні тоталістичні течії, які в Польщі дехто бажає наслідувати. Польський нарід варт більше, ніж жити під тотальним урядом. Обіжник премієра і факт створення Озону доказують, що леґіоновий табор хоче мати впливи на державну політику навіть всупереч конституції, а тимчасом йому слід відійти. Дотеперішні уряди стратили довіря громадянства. Бюрократія має за багато карієровичів, що стали ультралеґіоністами й ультрапілсудчиками. В урядових установах запанувала нездорова атмосфера, що виладовується в культі для урядової політики. На закінчення ґен. Желіговський повернувся ще раз до обіжника премієра, стверджуючи, що: 1) видано його всупереч конституції і 2) створено дуалізм у верхівці держави. Всупереч конституції прем. Складковський заявляє, що дістав приказ від марш. Сьміґлого-Ридза та що є відповідальний перед ним. Свою промову, яку значна частина послів приняла гучними оплесками, кінчить зазивом до премієра, щоб відкликав свій обіжник.

Пос. Дудзінський говорив про загальнопольські проблеми, полемізуючи з експозе віцепремієра Квятковського щодо його надмірного оптимізму в господарських справах та закидаючи урядові, що все ще дальше іде на дихавичній шкапі капіталізму". Пос. Вільгорський жалувався на занедбання урядом господарських справ східних земель і домагався для них інвестицій, а пос. Пахольчик — відомий з недавньої романтичної афери у залізничому вагоні — присвятив свою промову самоуправним справам домагаючись обмеження влади державних чинників на цьому терені та управильнення правного стану самоуправних функцонарів.

Пос. Мархлевський з Поморя говорив про потреби своєї дільниці, пос. Ганебах про внутрішню польську ситуацію, головно про факти непошанування права, у яких часто винних не потягають до відповідальности, навіть не викривають тих, що зорганізували і виконали чинні напади. Прикре враження залишила по собі справа Парилевичевої і голосний процес високих скарбовців, як не менше і непокінчений ще процес Студницького.

З бесідників, що промовляли на вечірному засіданні, замітна була промова пос. Зомерштайна, що присвятив її теперішньому положенню жидів у Польщі і великій протижидівській наґінці, що її веде нині значна частина польського громадянства на всіх ділянках, що без сумніву причиняється до його моральної деправації і глибокого нарушення правопорядку. У звязку з цим обговорив промовець і голосну справу т. зв. гетта у високих школах та поведінки частини польської професури і студентства, виразно насторожених вороже проти жидів. Згадав теж і про недавні жидівські погроми і про господарський бойкот жидів, та про судові вироки, що звязані з ними. Закінчив висказом, що тільки нові вибори до парляменту і прихід до голосу народніх мас принесуть успокоєння та опанування ладу. Промову Зомерштайна перервали часто деякі польські посли і навіть премієр Складковський.

В дискусії забрав слово і прем. Складковський, спонуканий до цього — як заявив — промовою ген. Желіговського. У відповіді останньому заявив він, що його замітів не можна брати надто поважно, а якщоб було справді нарушення конституції, то від чогож є заява недовіря для премієра і Державний Трибунал? Прихиляючись до голосів піднесених в дискусії, генерал Складковський обговорив випадки, звязані з т. зв. селянським страйком у Галичині в серпні ц. р. та при кінці висказав своє вдоволення з утво-

рення Парляментарного Клюбу Озону, як запопівідь „зміни варти“ майбутнього уряду, який буде в цьому щасливому положенні, що матиме за собою підтримку скристалізованої парляментарної більшости.

Дискусію закінчила коротка відповідь посла Медзінського ген. Желіґовському в обороні цієї дуалістичної системи, що є тепер у Польщі з президентом держави і начальним вождом, підчеркуючи, що сталося це згідно з конституцією на осн. виразної волі самого президента. Після цього була ще пятимінутова репліка ген. Желіґовського, що у ній він піддержав головні тези своєї ранішньої промови. На цьому й закінчилось засідання коротенькою промовою марш. Цара, у якій він визначив календарій буджетових праць сойму, повідомляючи, що чергове засідання сойму відбудеться правдоподібно в четвер 9. ц. м.

Нині уконституувались усі соймові комісії, а буджетова комісія визначила вже поодиноких буджетових референтів.

Це соймове засідання знаменне не тільки тим, що вперше виступила там польська зорганізована парляментарна група, чого досі не було, яка схоче кермувати працями сойму і мабуть небавком посягне і за „зміну варти“ — себто дасть своїх деяких людей до уряду. Знаменне воно і тим, що зарисувалася вже в соймі і своєрідна польська опозиція, а все те безсумнівну звязане з тим, що на терені польського парляменту слідно щораз більше подих духа реформи парляментарного устрою і у звязку з цим бажання можливо скорої ліквідації теперішніх законодатних установ.

Д-р Степан Баран.

По широкому світі.

Аргентинський уряд на домагання бразилійського президента Варгаса видалив кореспондента „Ню Йорк Таймсу“ з Буенос Айрес, який подавав інформації неприхильні для Бразилії.

Болгарський король вислав до президента Польщі кондоленційну телеграму у звязку з катастрофою польського літака.

Французьке міністерство скарбу випустило позичку у висоті 2-ох міліярдів франків.

Польський амбасадор у Льондоні поінформувався у британійського віцеміністра закорд. справ Ванситарта про хід англьо-французьких розмов.

ЛЬОНДОН ЗМАГАЄ ДО ПОРОЗУМІННЯ З РИМОМ?

Підчас недавних льондонських розмов прем. Чемберлен згадав, що треба шукати нових шляхів зближення до Італії. Обговорюючи цю заяву, „Дейлі Телеграф“ твердить, що від деякого часу британійському амбасадорові у Римі було трохи важко навязати контакт з італійським урядом.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

„Ню-Йорк Таймс“ повідомляє, що на летовищі в Міямі сконцентрували 500 літаків, у тому 53 бомбовики. В найближчих днях мають відбутися великі повітряні маневри у присутності кільканацятьох представників американського летунського командування.

„Українське Національне Обєднання“ в Німеччині.

Ми дістали таку інформацію з Берліна:

Дня 20-го листопада ц. р. відбулися в Берліні Загальні Збори „Українського Національного Обєднання“ в Німеччині. Ріжнилися вони від попередніх річних Загальних Зборів тим, що поперше, на них присутність членства була куди більша. як на минулорічних і подруге тим, що на минулорічних Загальних Зборах заступлене було численно молодше громадянство. зокрема студентство й робітництво. Через те в нові кермуючі органи ввійшли поруч кількох заслужених громадян із попередніх кермуючих органів, нові, повні енергії сили, які дають запоруку успіху праці.

Нова Управа приймаючи на себе обовязки, накладені на неї Загальними Зборами та приступаючи з повною вірою в майбутнє і в свої сили до праці, цим сповіщає українську суспільність про вибори нових кермуючих органів „Українського Національного Обєднання“ в Німеччині: підполк. Тиміш Омельченко — голова, радн. Олександер Семенів — І. заст. голови, Юрій Артюшенко — II. заст. голови і скарбник, Василь Чайківський — секретар, Іван Скрипка — член Управи. Крім того вибрано ще двох заступників Управи. Головою Ревізійної Комісії вибраний д-р Василь Драбатий, предсідником Єднального Суду — інж. Сергій Шостівський. Нова адреса Т-ва:

UNO, Ukrainische Nationale Vereinigung, e. V. Berlin. Friedenau, Laubacher Str. 14 Tel. 83 65 83.

—o—

Зимовий рейд ґрупи полк. Палія в 1921. р.

В Т-ві „Молода Громада“ у Львові відбувся 2. ц. м. цікавий виклад про зимовий похід ґрупи полк. Палія на Україну в 1921. р., його учасника п. Антона Гребінника, б. сотника Армії УНР. Прелеґент зясував, серед яких невідрадних обставин вирушила при кінці жовтня 1921 р. група полк. Палія (к. 400 людей погано одягнених) з копичинецьких лісів за Збруч. Большевики знали наперед про цей похід і скупчили багато війська, щоб його зліквідувати. Всі села були заняті ворогом. Серед щоденних успішних боїв ґрупа посувалася поспішним маршем на схід, щоб получитися з головною ґрупою отамана Юрка Тютюнника. Підчас боїв ґрупа здобула на противникові зброю, коні та одяг. Завдяки большевицьким одностроям ґрупа могла проходити крізь села і міста, заняті большевиками та в догідних для себе обставинах вступати в бій. Прелеґент навів кілька незвичайно цікавих прикладів, як повстанцям удалося перехитрити большевиків. Підчас одного бою большевицька одна частина піддержувала повстанців, думаючи. що це свої. Ґрупа полк. Палія наблизилася була до головної ґрупи от. Тютюнника, яка вела бій з большевиками. Один кінний розїзд з ґрупи полк. Палія стрінув був раз в ночі правдоподібно частину з ґрупи от. Тютюнника, одначе не пізнали своїх через російську мову. Вивязалася перестрілка. З браку набоїв частина полк. Палія, в якій був і прелеґент, відступила. Незабаром потім рознеслися вістки про погром ґрупи от. Тютюнника. Не було іншої ради, як відступити на захід. Серед маршів у день і в ніч, серед боїв і ріжних хитрощів удалося ґрупі полк. Палія передістатися до польського кордону коло Острога. Тут їх поляки розброїли та інтернували. Так скінчився памятний зимовий похід 1921 р., славний геройськими подвигами його учасників.

В дискусії забирали голос д-р М. Карпинець, дир. Л. Лепкий, п. І. Юріїв, ред. Р. Купчинський. Вкінці голова „Молодої Громади“ інж. А. Палій подякував п. А. Гребінникові за цікавий спомин.

Хотять обєднати американські професійні союзи.

Вчора пополудні відбулася нарада між провідником „комітету промислової організації“ Левісом і провідником американської федерації праці Ґріном; йде про те, щоби припинити боротьбу, яка від довшого часу триває між обома професійними союзами.

Довга конференція не дала висліду, тому наради йтимуть дальше нині (пятниця) вечором.

Бомбовий замах на японців у Шангаю.

Нині (пятниця) в 11. годині почалась у міжнародній концесії в Шангаю парада японських військ перед якими йшов відділ британійської поліції. Невідомий замаховець кинув на японське військо бомбу, від якої згинув він сам та один японець. Парада скінчилася в 14. годині.

Економічний огляд.

Економіка в війні Японії з Китаєм.

Нові кольоніяльні війни і дипльоматичні заходи. — Господарські інтереси Японії в Китаю. — Шангай і Гонг-Конг.

I.

У звязку з війною, що її веде тепер Японія з Китаєм, появляється в чужій пресі також матеріял, в якому представлена економічна сторінка цієї великої гри Японії на азійському суходолі. Нема двох думок, що саме господарські інтереси Японії в північному Китаю дали товчок до її мілітарної акції. Думки, немовби то XIX. століття замкнуло остаточно період кольоніяльних воєн і немовби то назавжди парцеляція кольорових країв була закінчена, стратили свою стійкість. Мілітарна інвазія італійців в Абисинії і тепер Японії в Китаю відчиняють нові глави в історії кольоніяльних воєн, що мають на цілі здобути нові терени для господарської пенетрації сильних народів, їх великодержав. Взагалі кольоніяльне питання стоїть тепер дуже гостро. Німеччина домагається звороту кольоній, відкликуючись при цьому не тільки до правного титулу бувшого свого „стану посідання", що його вмінило 8 статтей версайського договору, і до 5-ої точки тез Вільсона, але також покликуючись на господарські вимоги буття, на потребу сирівців і поселенчих теренів*). Навіть Польща все голосніше і сміливіше видвигає свої кольоніяльні претенсії, при чому також базує їх на 5-ій точці вільсонівських тез і на сирівцевих та демографічних своїх потребах. Очевидно, що новий період боротьби збройної і дипльоматичної за кольонії відбирає спокій передовсім Бельгії і Голяндії, що відчувають свою безсильність, колиб треба було власними засобами боронити свій кольоніяльний стан посідання.

II.

Повертаючись до подій на Дал. Сході та їх економічного підложжя, подамо тут за чужою пресою деякі цікаві інформації.

Японські господарські інтереси зосереджені в Півн. Китаю і т. зв. Внутрішній Монголії. Це кольосальний простір 5-ох провінцій (Шантунг, Гопей, Шансі, Чагар і Суюан), розміром к. 680 тис. кв. кільометрів з майже 78 міліонами мешканців. Це рівночасно неоцінений ще і невикористаний якслід резервуар сирівців. Є там вугілля, якого багацтво ще навіть остаточно не вияснене, є залізна руда (половина всього, що Китай взагалі має), є нафта, бавовна, вовна, шкіри, збіжжа, риж, сіль, тощо.

Японія — як відомо — є в дальшому невпинному розрості свого промислу. Ніодна інша держава не може похвалитись таким темпом розросту, як Японія (коли не рахувати сумнівної вартости промислового розросту СССР і його статистики). Тоді, коли при вказівнику (індексі) 100 виробництва в р. 1928 осягнула Англія в р. 1936 вказівник 123 (беремо ці цифри з „Мал. Статистичного Річника"), а Франція і Зл. Д. П. Америки не можуть ще віднайти 100, — **Японія виказує 169!**

В цій безупинній промисловій експанзії Японія вже давніше оцінила вартість китайського сирівця і покликала до життя таки **на** терені Китаю чимало підприємств — фабрик. Та на льокатах у промислі й торговлі не скінчилось. Японія вклала величезні засоби у транспорт (к. 400 міл. ен, себто по теп. курсі к. 600 міл. золотих), у банковість і нерухомости. Загальна вартість цих льокат **є 2 міліярди ен**, себто 3 міліярди золотих. Колиж іде про сам промисл, то достаточною ілюстрацією будуть текстильні фабрики з Півн. Китаю, з яких 70% є в японських руках.

Але не тільки за сирівцем і в обороні свого, істнуючого вже, промислу, і для творення нового пішли японці зі зброєю в руках проти китайців. Японії потрібний також **китайський ринок збуту.** Є це свого роду карна експедиція за те, що китайці проголосили були бойкот японських виробів і цим нанесли Японії величезні шкоди. Правда — своєю акцією заворохобила Японія інші народи. В пресі можна найти вістки про бойкот японських товарів в Америці та в інших державах. Але що це значить супроти близько 80 міліонів консументів Півн. Китаю, яким Токіо сподіється насилу прищепити „любов" до японського виробництва і яких уже засипує стандаризованими виробами свого промислу?

„Велика гра" Японії, що правда, дуже ризиковна. В Китаю перехрещуються її інтереси з інтересами інших великодержав і годі передбачити, які комплікації можуть зявитись уже завтрішнього дня. Але перспективи перемоги з усіми величезними користями її заохотили Японію до найбільшого ризика, не вважаючи на небезпеку настроїв у цілому майже світі — з виїмком тільки Німеччини й Італії.

III.

Цікаво представляється тепер ситуація **Шангаю**, що є найбільшим торговельним роздільчим осередком при засоблюванні Китаю, в першу чергу басейну могутньої ріки Янг Тсін, чужим виробництвом.

В українській ґазетці „Шанхайська Громада" ч. 1. находимо широку характеристику Шангаю (на жаль, стаття ще не закінчена) і в цій першій частині представлена тільки екзотика цього замітного міста. Дальшого числа „Ш. Гр." ми ще не дістали. Тому скористаємо з цікавих інформацій п. К. Загурського, дир. Польсько-Китайської Торговельної Палати, видрукованих у щоденнику „Ц. Газета Гандльова".

Шангай, цей пятий щодо величини порт на земній кулі, завмер, спаралізований воєнними подіями. Цифри, якими можна доказати цей стан, відносяться, що правда, до вересня (новіших ще нема). Але й тепер ситуація небагато краща. Отож коли йде про вересень, то ввіз осягнув усього 12% нормального ввозу, а вивіз — 50% нормального вивозу. Назагал оборот шангайського порту виказав 15% пересічного обороту.

Причиною того паралїжу торговлі є перешкоди в транспортах, з одної сторони блькада гирла Янґ-Тсе-Кіянгу, з другої відсутність нормальних сполук із басейном цієї ріки. Поки ці сполуки не вернуться до попереднього стану, Шангай зможе вдоволяти потреби тільки найближчих околиць.

Автор представляє широко господарську і фінансову ситуацію в Шангаю (він є також осідком найбільших банків), але найцікавіше з усього того те, що закордонна торговля Китаю зосередилась тепер головно в **Гонг-Конгу**, у бритійській кольонії. Шангай сходить на другий плян у заграничній торговлі Китаю. Тільки завдяки виїмковій політичній ситуації чужих концесій і знаменитій орґанізації чужинної торговлі Шангай не стратив досі взагалі значіння як торговельна столиця Китаю. Очевидно — цей сумерк Шангаю є тільки тимчасовий. Коли ситуація на побоєвищах остаточно вияснится, то і Шангай вернеться до своєї ролі.

Н—вич.

*) Принагідно подамо, що „Дейлі Експрес", обговорюючи часті тепер поїздки дипльоматів для виснення ріжних спірних справ пом'іж Німеччиною, Францією, Англією, тощо, зазначує злобно: „Ніхто не знає; чого хочуть німці. Мабуть домагаються **України**. Але Галіфакс не може їм її дати"...

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ФАХОВЕ ДОШКОЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КУПЕЦТВА.

Як подає „Торговля і Промисл" з 1. ц. м. в січні відбудеться **III. Бранжевий Курс у Львові** заходом централі Союзу У. К. в приміщенні і при научній підтримці купецької гімназії Р. Ш. у Львові.

ЗАЛІЗНА РУДА НА ЗАКАРПАТТІ. — ПЕРЕБІЛЬШЕНІ ВІСТИ.

В останньому часі появились вісти, нібито відкриті в іршавському повіті на Закарпатті поклади залізної руди дуже багаті і нібито вже почалась їх експльоатація. Чеська преса повідомляє, що ці чутки перебофщені. Згідно з заявою посла Заїца, предсідника господарської комісії для Закарпаття, поклади дійсно найдені, але руду треба щойно прослідити. Тому її зразки вислано до Праги. **То, немов би вже цілі транспорти** цієї руди відійшли на Мадярщину до тамошніх гут, є зовсім видумане.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

І В ПОЛЬЩІ ПРОПОНУЮТЬ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЮ ВСЕЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ І ДИСПОЗИЦІЇ.

Недавно подали ми за щоденником „Фелькішер Беобахтер" плани, які мають у Німеччині віддати всю господарську диспозицію новому міністрові „чотирорічки", щоб цим способом оминути розбіжностей, які повстають при самостійности міністрів господарських ресортів. Польський економіст д-р Казимир Студентович, виголосив у Варшаві заходом Т-ва вихованків Гол. Торг. Школи реферат, в якому пропонує покликати в Польщі **міністра національної господарки.** Він вирішував би напрямні економічної політики Польщі і дбав би за гармонійну співпрацю всіх чинних у госп. житті чинників. Ці чинники є: 1) економісти-теоретики, що мають дати зрозуміння інтимного звязку всіх госп. процесів; 2) політично-адміністраційний апарат який має опікуватись справним діланням госп. машини, 3) приватно-господарський актив, що проводить у життя госп. експансію і 4) фахівці-техніки, які виконують усі пляни і замисли.

Д-р Студентович пропонує дальше, щоб міністр нац. господарки опирався при своїх рішеннях на аналізу кожної проблеми, що її виконував би **господарський комітет,** зложений з першорядних фахівців (трест мізків?). Керманичі поодиноких господарських ресортів (міністр скарбу, пром. і торг., рільництва і рільних реформ, суспі. опіки і публ. робіт) повинні бути вповні підпорядковані міністрові нац. господарки.

ПІСЛЯ ЗВІДОМЛЕННЯ ПРОТИСТАТИСТИЧНОЇ КОМІСІЇ.

Після довгих студій теоретичних і практичних Протистатист. Комісія покінчила свої праці і склала звіт. Якщо вірити „Ц. Газеті Гандльовій" — звідомлення Комісії має 8500 сторінок (Ц. Г. Г. сама пише „подобно") і містить революційні речі на тему доходовости держ. підприємств (навіть нема 1%!) і інш.

У ЛЬВОВІ ВІДБУДЕТЬСЯ ПОЛЬСЬКИЙ ЗАГАЛЬНО-КООПЕРАТИВНИЙ ЗЇЗД.

Всупереч дотеперішній традиції, згідно з якою всі загально-польські кооперативні зїзди відбувались у Варшаві, відбудеться вперше у Львові 12. і 13. п. м. зїзд делегатів „Звйонзку Спулдзельні і Зжешень Праповнічих РП". У цьому зїзді візьме участь около 1000 представників кооператив, розсіяних по всій Польщі. Має він бути масовою маніфестацією на річ польської кооперації.

ФРАНЦІЇ ТРЕБА ЗНОВУ ГІРНИКІВ ІЗ ПОЛЬЩІ.

Недавно викликала чимало шуму репатріяція робітників, головно гірників із Франції до Польщі. Це був наслідок безробіття, яке заіснувало серед французького робітництва. Стратило тоді працю около 44 тисяч робітників, що походили з Польщі. Велика частина з них повернулась до Польщі. Тепер підніс справу відновлення імпорту польських робітників до Франції директор кабінету мін. внутрішніх справ Делькур. Він заявив на засіданні Ґенер. Ради департаменту Норд, куди належить франц. вугільний басейн, що для покриття запотребування на робітничі сили французьким вугільним промислом треба знову відкликатись до Польщі. Делькур уважає необхідним покликати до Франції якесь число польських гірників. Його думку з признанням передрукував орґан промислових союзів „Журне Індустріель".

СВІТОВА ХРОНІКА.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛЬТ ПРОБУЄ ПОГОДИТИСЬ З ВЕЛИКИМИ КАПІТАЛІСТАМИ

Конфлікт великого американського реформатора Рузвельта з великим капіталом, що розгорівся на грунті реалізованого президентом нового господарського курсу, прийняв доволі поважні розміри і впровадив у госп. машину Зл. Д. П. Америки неабиякий скрегіт. Виявилось, що великий капітал — це могутня сила, яку втиснути в рамці нової економічної політики не легко.

Остання заява Рузвельта на надзвич. сесії конгресу в Вашингтоні мала довести до наладнання взаємин між урядом і великими капіталістами. Та останні заявляють, що ця заява їх розчарувала. „Фіненшел Нюс" пише під її вражінням, „що президент Рузвельт немов не хоче бачити крізи, немов не хоче знати, що треба працювати в тому напрямі, щоб госп. кола могли господарсько працювати без перешкод над розвоєм інтересів".

Треба зазначити, що самі авторитетні кола в Вашингтоні не знають, чи ворожнеча вел. капіталістів є тепер виключно госп. характеру, чи має теж іншу основу: бажання побороти взагалі сучасний режім.

Є погляди, що до компромісу таки дійде і що весна принесе велике оживлення в економіці Зл. Держав П. А.

ЗАСІБНІСТЬ У ЗОЛОТІ.

Підсумки стану посідання в золоті поодиноких держав з кінцем жовтня ц. р. дають м. ін. можливість прирівняти засібність у золоті трьох диктаторських держав і трьох держав демократичних. І так: перша група має разом 2.195 міл. зол. франків (Німеччина — 141, Італія — 638, Японія — 1.416), друга група має разом 7.911 міл. зол. фр. (Франція — 9.168, Зл. Д. П. А. — 34.439, Англія — 7.911).

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Літературна сторінка.

Не маємо повістей.

Іще місяць до кінця року і вже зарисовується ввесь біланс нашої літературної продукції в 1937. р. Хоч тепер найбільше оживлений „сезон" для нових книжок, які здоганяють літературний конкурс, більш як дві-три не появиться.

Найгірше стоїть справа з повістями. Окрема нагорода ім. Стефаника призначена канадійським громадянином за найкращу повість цього року матиме неймовірно мале число кандидатів, так, що краще і не називати цієї цифри. Правда, є в нас популярні видавництва, які нераз називають на обгортках повістю довше оповідання, та ці твори не тільки з формального боку, в попросту з літературного не підходять до вимог нагороди „Т-ва письменників і журналістів".

Наш читач, як і теперішній читач чужинний, найохотніше звертається до повісти, як до лектури. Доба новелі і легкого, цікавого, дотепного оповідання, неначе минула. Чи повага теперішньої хвилини каже людям шукати ширших картин у повісті, чи успіхи великих повістярів заважили тут на смаку читачів — розяснювати це явище можна ріжно, і мабуть не в усіх країнах воно однакове. У Франції щоденна преса приносить читачам новелі, в Англії та Америці існують для новелі окремі „магазини" ,що мають величезні наклади — так, що новеля та коротке оповідання виходить далеко поза межі самих книжок.

Факт, що в нас є більше новель, ніж повістей, не можна пояснити такими самими причинами. Повість, яка в інших краях займає між літературними жанрами перше місце, в нас родиться дуже важко і є майже рідкістю. Це явище звязане з нашим цілим літературним рухом. Від довгих-довгих літ у Галичині наша інтелігенція не мала повістевої лектури. Наші письменники здебільша приневолені заробляти на хліб іншою професією не мають спокійної голови, щоб засісти за повість, яка вимагає довгих місяців систематичної праці. Коли поезію можна написати за годину, а новельку за день-два і зараз їх десь помістити, на повість треба чекати довго.

Ми не маємо окремих видавців для літературних творів і автор написавши повість, мусить тримати її довго в себе, чекаючи на якусь несподівану нагоду, щоб хтось її видав. Знаємо, що рукописи повістей лежать роками в деяких авторів. Є ще й чисто мистецькі трудноші, що гальмують появу повістей. Повість вимагає обдуманого сюжету, пляну та багато більшого літературного досвіду. Вона черпає свій найбогатіший матеріял з обсервацій дійсности, а саме цієї риси таланту найважче дошукатись у наших сучасних авторів.

Смолоскип німецького романтизму.

ТРАГЕДІЯ ГАЙНРІХА КЛЯЙСТА.

(* 1777 † 1811.)

Віланд хотів радо бачити Кляйста поруч обох ваймарських олімпійців, бо найближче підійшов до його душі. Гете держався від нього здалека, так само як колись при першій зустрічі з Шілером, коли цей у гарячці „штурму" творив своїх „Розбійників". Проте автор „Кольгаса", як і Шілер, станув на перехрестях сам власними силами свого духа.

Гете говорив про нього просто, що він „минається від розбіжних почувань".

Але матеріяльні вигоди Гете, соняшний шлях його життя і погляд звернений на світ не давали спокою його душі боліти і згаряти над долею батьківщини так, як Кляйстові. З цього погляду Кляйст побіч ліричного, але занадто декляматорського Кльопштока, перший національний боєвик. Німеччина лежала в ногах Наполеона і за її долю згаряв у своїй нагальній натурі Кляйст, як смолоскип.

Бож і структура душі того Оріона, що на перехрестях клясики і романтики шукав німецького сонця, була своєрідна. Душа його родилася в пітьмі німецької сучасности й шукала власної свободи за ціну життя! І дивно — як подібно до його творчости склалося і його життя! Творчість родилася з темних настроїв і хотіла з них дійти до ясности, а це родило бурю, в якій приходила й розпука, що вкінці казала Кляйстові наложити на себе руку. Його життя це невпинне, бурхливе шукання виходу з темних нетрів дійсности. І ця метушня його настроїв, що все йшли з собою в розріз, виходила і з його вдачі і з трагічних історичних подій.

Кляйст — поява в літературі незвичайно цікава, бо хоча стільки хитань було в його душі — він сильний і глибокий. Сервантес і Шекспір, подекуди й Шілер, не були йому чужі, але по своїй вдачі він наскрізь оригінальний.

Легкість романтичного стилю була йому далека, до самого себе він ставився як найгостріший суддя. Ні одним своїм твором він не був вовсім вдоволений. Його „Роберт Гвіскард" мав свою окрему трагедію, як твір. Він не міг висловити надміру перехресних почувань і це примусило його мандрувати в Париж і спалити майже готову драму. Зберігся тільки перший акт драми, що вказує на геніяльність автора. Кляйст хотів саме добути той новий стиль з античного й модерного, якого не дали ані Гете, ані Шілер.

Кляйст не мав свого вчителя, як Гете Гердера, і хоча до смерти не бачив перемоги своєї музи, то крім Віланда найшлося ще більше його прихильників: Фуке, А. Мілер, Арнім, Тік і Брентано. В своєму індивідуалізмі він найбільш обєктивний. З фантастикою романтиків звела вперше переможний бій його простота й річевість і тут промостив він шлях Ґеббелеві та О. Людвігові. Це був мистець, що не знав радощів життя і не міг найти відпочинку у вічній тузі та погоні за своїм „я". Його життя — одно пасмо поривів, серед яких спалився і згас. Тимто й називають його „палаючою кометою" на перехресті двох століть.

Педантичність та обдумані пляни практичного життя не віщували майбутнього поета. Маючи 15 літ Кляйст вступив до пруського війська, але по двох літах служби покинув його. На фільософічних студіях перебуває всього три семестри.

Від 25 до 29 року життя зроджується в його душі стихія шукання та неспокою. Він не може всидіти на місці й подорожує по Німеччині, Швайцарії та Франції. Саме в цьому часі народилася серед хаосу його нова творча сила. Він покидає в Кенігсбергу державну службу. Незабаром арештують його французи, як підозреного й вивозять у Париж, звідки він щасливо дістається на волю. Змучений на душі, загидивши собі культуру Парижа, хоче осісти на селі у Швайцарії, а коли наречена Ценге не годиться з ним туди йти, зриває з нею. З цього пляну нічого не вийшло. Він їде у Ваймар і тут стрічається з Віляндом. У Дрезні з А. Мілером видає журнал „Фебус", який скоро паде. Політичні відносини прибивають його душу і в ній зачинають дзвонити визвольні струни. Видавані ним з А. Мілером „Берлінер Абендблеттер" також перестають виходити. Втома, матеріяльна скрута та журба за долю Німеччини заганяють його у могилу і туди їде він разом з приятелькою Генрієтою Фогель разом — над береги Ванзе.

Ця бурхлива течія, цей гін із хаосу до світла, що потягають за собою підйом і упадок, віру та сумніви, впертість і заломання, характеризують його творчість і більшість його постатей. Непереможна ненависть нищить родину Шрофенштайнів, але серед цього ясніє велика любов Отокара та Агнеси. Те саме трагічне схрещення, хаос почувань і настроїв бачимо в трагедії „Пентезілеа". Героїня тужить за Ахилем, але коли він її у пристрасти упокорює, вона жажде його крови і вбиває його, але й кінчає із собою. Розладдя в душі Алькмени („Амфітріон") і розладдя в душі Михайла Кольгаса, бо сторожі права потоптали його почуття справедливости і правди, допроваджують до катастрофи. В „Розбитому глечику" вмів Кляйст засміятися на хвилину із правосудців.

Але має Кляйст теж великих і сильних людей як Герман, князь херусків — ідеальна стать мужчини, що з ненавистю до ворога кличе всіх до бою за волю, без страху й вагання. Такий самий Бранденбург у драмі „Гомбурський князь". Вогневу пробу переходить і Кетхен із Гайльброну, як символ чистоти й невинности.

Мистецькі вимоги й строгість стилю Кляйста виявлені сильніше в його прозі. Не видко тут рефлексій автора, його персонажі змальовують себе самі аж до щирого, повного реалізму і тому, звичайно, годі тут шукати данини романтизмові. Величезна сила плястики, простота, природність композиції та велика наглядність — це прикмети Кляйстових оповідань. Найкращим є „Михайло Кольгас", що є справжньою перлиною не тільки в німецькій, але і у світовій літературі.

Коли взяти на увагу структуру психіки цієї геніяльної людини, то може й не слід би говорити про трагізм. Строгі вимоги до творчости й бажання виявити людські пристрасти в найвужчій рямці слова, почасти й хоробиива гордість і строгість супроти себе самого не дали йому супокою та рівноваги духа, щоб дійти до повного оформлення. Боротьба між клясицизмом, романтизмом і Шекспірівським світом — боротьба за новий стиль скоро пожерла його сили і палкий метеор погас, але став віщуном реалізму, як нової течії в німецькій літературі.

Микола Матіїв-Мельник.

Літературна хроніка.

ПОВІСТЯР ДЕБЮТУЄ ПЕСОЮ.

Великою подією у паризьких театрах була прем'єра у державній „Франц. Комеді" песи Франсуа Моріяка, члена Академії. Цей відомий великий повістяр дав песу „Асмоде" у стилі своїх повістей, але наскрізь драматичну. Дія йде в самотньому домі провінції, де живе молода ще вдова із своїми дітьми. Діти мають учителя-виховника, крім цього до хати приїждже молодий англієць з доброї родини, на виміну з сином власнички маєтку, що поїхав до Англії. Від цієї хвилини починається драма у спокійній родині. Молода вдова цікавиться живим, енергійним англійцем, а виховник її синів, що заздро та потайки кохається в ній, поглибить трагедію самотньої, ще молодої жінки, яка прагне товариства і життя. Ця трагедія в тому, що молодий англієць звертає свої почування в бік її 17-літньої доньки. На перший погляд це чисто любовна історія. Але Моріяк — поруч Кльоделя найбільший католицький письменник Франції, добуває з цієї історії картину моральної боротьби. Критика поставилася до дебюту Моріяка з великим признанням.

ЖИТТЄПИС АРГЕНТИНСЬКОГО АНГЛІЯЦЯ.

Появилася повістева біографія англійського письменника Чіфелі п. з. „Дон Роберто — Канінгем Грагам", що є майже автобіографічною історією одного „таємного" метушливого англійця. Цей Грагам уроджений у 1852 був таємною людиною майже від дня своїх уродин. Уже його батько — шотляндець майор кавалерії виводив свій рід від 13 віку і вважав себе королем Шотляндії. Його син, як і сини його предків прибирали прізвище Канінгейм Грагам, по смерти батька, що називався зовсім інакше. Останній з цього роду покинув Англію, яку не любив і виїхав до Аргентини на прерії, де почав жити разом із гавчами та ковбоями. Вернувшись до Англії кандидував до парляменту з крайньої лівиці, став послом, почав вести революційну пропаганду, сидів у вязниці, а зневірившись в англійських соціялістів, яких назвав „буржуями", почав писати. Писав про південну Америку — її прерії, стада худоби, пісні, розбійників. Після цього почав писати романтичні історичні книжки (яких 80) і виїхав знову до Аргентини, де і вмер. Його останки перевезли до Шотляндії, де він здобув свою славу борця та джентельмена. В Аргентині він теж здобув собі імя „Дон Роберта". Його життя повне незвичайних пригод і сміливих виступів в обороні свободи. Цікаве, що „Дон Роберто" — справжній анархіст став під кінець життя — консерватистом.

ПОЕЗІЯ І ПАРИЖАНИ.

Недавно відбувся в Парижі відчит відомого драматурга і поета Поль Кльоделя, влаштований літературною секцією паризької виставки. Тема була зовсім звичайна — про славні літературні традиції тієї землі, де вродився Кльодель; із тої самої провінції Тард вийшли теж Ляфонтен і Расін. На відчит прийшла така маса народу, що сотні людей відійшло від каси без білетів. Усі хотіли почути Кльоделя та його поезії, що їх деклямували визначні артисти.

Сторінка без політики.

Лист із Братислави до Відня йшов 23 й пів року.

22. листопада ц. р. прийшла до Відня почтова листівка під адресою Вп. пана Венедикта Маєра, власника ресторану у Відні, в першій дільниці, при Біржевій площі ч. 5. На старій передвоєнній мадярській марці за 5 гелерів була печатка з датою 28. березня 1914 р. год. 9. Віденський 66. почтовий уряд прибив на листівці таку печатку: „Він 66, 22. XI. 37. — 7". Значить листівка з Братислави (давніше Прешбурґу) віддаленої від Відня 62 км., мусіла йти аж 23 і пів року — майже шість місяців один кільометер. Ніхто не знає де перебула ця листівка кілька місяців перед вибухом світової війни, саму війну, революційний час і т. д. На другім боці листівки були побажання: „Якнайбільше щастя та сповнення всіх бажань з нагоди імянин бажає зі щирим цілунком твоя шваґрова Павлина". Під тим дописка: „Також для Беня щирі побажання".

За той час адресат помер, померла теж його „шваґрова Павлина" а „малий Беньо" став уже батьком родини і спадкоємцем батьківського ресторану.

—o—

Пяні собаки.

В данському місті Гольстербро трапилася недавно смішна й дивовижня подія.

Вулицею їхало вантажне авто, яке перевозило в пляшках горілку, пиво й молоко. Саме тоді йшов дощ. На ховському мості авто почалося ховзати й шофер стратив панування над кермою. Авто віхало на стовп. Пляшки розсипались по бруку й розбилися.

Мішанина горілки, пива й молока потекла вулицею. Пахощі того оригінального коктейлю приманили до себе малощо не всіх собак місточка, які з правдивим апетитом почали пити розлиту мішанину. По якомусь часі собаки зовсім впилися й порозкладалися на вулиці та негайно поснули. Просто затарасували собою вулицю. Щойно пожежна сторожа, яку мусіли прикликати, з важким трудом очистила вулицю з пяних собак, яких відставили до окремого пустого павільону. Там собаки могли добре виспатися і там розпізнавали їх власники й забирали зі собою домів.

—o—

Воскресили Кальвіна.

Реформатор Кальвін помер — як відомо — ще при кінці XVI ст. Одначе філядельфійська академія не знає мабуть нічого про його смерть, бо філядельфійське видавництво „Вестмінстер Пресс", яке видало славний твір Кальвіна „Інститути християнської релігії", дістало від філядельфійської академії таке письмо, з дорученням передати його вельмишановному Джонові Кальвінові:

„Високоповажаний Товаришу! На останнім засіданні ради нашої академії рішили ми вписати ваше імя в спис досмертних почесних членів, як письменника, який великими заслугами збагатив релігійну літературу.

У найближчому часі, без ніякої доплати з Вашого боку, дістанете диплом про Ваш вибір досмертним почесним членом. Рада академії користає з тої нагоди, щоб зложити Вам бажання якнайбільших успіхів у Вашій дальшій діяльності".

Віднайшли метеор з 1540 р.

Ще мабуть в 1540 р. впав в Арґентині у провінції Сантяґо метеор, який називали Макон дель Фієро. З тим метеором вязало тамошнє населення ріжні леґенди. Не зважаючи на всі заходи, метеору не могли таки знайти. Щойно недавно зголосився один із мешканців провінції і заявив, що знайшов метеор, за яким від довгих часів шукали. Метеор лежав у землі в глибині півтора метра, важив 20 тон і складався зі заліза, ніклю і хрому. Відломки, що лежали довкола метеору, важать 5 тон.

На підставі рішення уряду з 1873 р. знахідникові метеору належиться нагорода в сумі 2.000 пезетів. Таку суму теж селянинові, який знайшов метеор, виплатили. Крім того уряд додав ще йому великий шмат землі, якою знахідник втішився більше, як грішми.

—o—

Нова діямантова гарячка.

У північно-західній частині Капштадської провінції, в Бушменії відкрили нові діямантові поля.

Кажуть, що на одній фермі на невеликій площині знайшли 462 діяманти. Знавці, які оглядали ці знайдені камені, кажуть, що вони кращі від тих, що їх добувають в околиці Номаки. Нові діяманти прегарної чистої води, зовсім білі, або впадають у синяву.

Нечисленних европейців, розкинених по Бушменії огорнула справжня діямантова гарячка. Заборона поліції копати по фермах землю і промивати її, тільки скріплює гарячку. З інших околиць Полудневої Африки посунули до нового діямантового Ельдорада юрби шукачів діямантів і пригод.

Алькоголь виродж**ує раси й веде до загибелі**

ПАЖЕРЛИВІСТЬ КОНЯ.

Найпажерливіший між звірятами є кінь. Він може їсти 20 годин на добу. Добрий кінь є здоровий, коли має добрий апетит. Беручи під увагу обем тіла, то кінь має малий шлунок і тому мусить їсти часто, принайменше чотири рази на день. За рік кінь може зїсти вівса й сіна з десятьох морґів землі.

—o—

Історичні анекдоти.

Дефіцит.

На дворі чеського електора в XVIII. ст. відбувався величавий бенкет. Серед гостей були, очевидно, всі міністри зі своїми подругами. Жінка міністра скарбу була незвичайно суха й зовсім не мала в собі нічого жіночого. Крім того прийшла вона на бенкет у сукні глибоко видекольтованій. Тоді електор сказав злобно до своїх гостей:

— Так само приходить завжди її муж: із непокритим дефіцитом.

Дотепні злодії.

Недалеко Міляна арештувала італійська поліція наскрізь модерних злодіїв дробу. Ці злодії були дотепні, бо до крадежей вживали вони хльороформу й газових масок Їх виступ виглядав так: до курника напускали хльороформу, від так по якомусь часі, самі одягнені в газові маски входили до курника й без ніякого гамору збирали приспаних птиць і в мішках виносили. Таким чином обікрали вони вже були багато курників і власники домашної птиці не могли зрозуміти, яким чином вдається злодіям уладжувати все тихо й без гамору. Гостинні виступи злодіїв булиб ще довго тривали, якби не припадок. Один молодий селянин вийшов пізно вночі щераз оглянути своє господарство і запримітив, що перед його воротами стояло на вулиці авто з пригашеними світлами. Це видалося селянинові сильно підозріле і він наробив крику й побудив слуг.

Злодії втікли, покинувши прилад із хльороформом та маски. Одначе поліція, яка зорієнтувалася з ким має до діла, швидко виловила злодіїв і арештувала їх.

ВЕСЕЛЕ.

НА ПРОХОДІ.

Вона: „Не говори, Миколцю, ввесь час на вітрі, бо буде тебе відтак горло боліти"

Він: В такім разі то мені й дома не вільно говорити, бо ти все „робиш вітер" з кожної дрібниці.

КЛОПІТ МУЖА.

Капець мусить віддавати жінці всі гроші, з яких вона визначує йому якусь невеличку суму на його дрібні видатки.

Капець дістав підвишку. Капець сидить і думає:

Коли скажу жінці, що я знову не дістав підвишки, то подумає, що я такий туман.

— А як ти їй скажеш?

— Тоді справді ним буду.

ПОДРУЖНЄ НЕПОРОЗУМІННЯ.

Молоде подружжя відвідує звіринець. Вже по кількох кроках настає між ними суперечка. Вона хоче йти оглядати медведів, він хоче почичати від малп.

Він: „Мені приємніше оглядати малпи".

Вона: „Ах, ти все тільки про себе думаєш..."

ГОЛОВНА РОЛЯ.

— Урра! — кричить молодий актор — Я дістав вкінці провідну ролю.

— Чудесно — тішиться його наречена — будеш грати героя?

— Ні, буду вести коня, на якім він має їхати.

ДОБРА СУКОНКА.

— З тої сукні будете, ласкава пані, мати правдиву радість.

— Не про те мені йде. Я хотілаб, щоб мої знайомі лускнули зі зависти.

НЕДОТЕПНИЙ.

Господар: „Гей, що ви там робите на моїй яблуні?"

Злодій: „Невже ви справді не догадуєтеся?"

НЕПОРОЗУМІННЯ.

— Що, Павло сидить у вязниці? Щож він робив?

— Виплітав коші.

— Алеж за те зовсім не карають.

ПРО ШКОТІВ.

Мек Кормік говорить до Мек Джефрі:

— Слухай — каже Мек Джефрі — я знаю новий знаменитий дотеп про нас шкотів.

— Що ти кажеш? Оповідж!

— Дай одного пенні, то оповім тобі.

Мек Кормік кладеться зі сміху на кріслі й валить пястуком до стола:

— Знаменитий!... Знаменитий дотеп!

Французькі та совітські батерії на еспанськім фронті

Дописувач Німецького Інформаційного Бюра повідомляє, що на фронті Кордови перейшов до ген. Франка червоний відділ. Ці вояки заявили, що анархо-синдикалістичну кольону Марота вицофали з лінії і старшин поставили перед судом за неслухняність та протиурядову пропаганду. На місце тієї частини прийшли відділи, зложені зі закордонних та еспанських комуністів. Артилерійський матеріял складається на тому фронті з батерій французького та совітського походження.

Жидівські заворушення в Канаді.

З Вінніпегу повідомляють, що в тамошній технічній школі вибухли заворушення серед жидівських студентів, які почувалися ображені заявою одного з професорів: „Нічого дивного, що вас Гітлер переслідує, коли ви не вмієте пошанувати краєвих законів". Жидівські студенти покинули салю і уладили бурхливу демонстрацію.

Триста жидів вислало з тієї нагоди меморіял до шкільної влади.

НОВИНКИ.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254—46.

— **„Хром", Львів, вул. Руська 20.,** телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах **футра** жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє уживані футра за найновішими моделями. —?

— **Чергове число „Діла"** появиться з причини суботнішнього свята Введення Пр. Богородиці аж у понеділок вечором з датою: 7. грудня ц. р.

— **Чергова книжка Бібліотеки „Діла" (ч. 19)** — за місяць листопад — це праця відомого історика-дослідника **Ілька Борщака п. н.: „Наполеон і Україна"**. В книжці, передмову, до якої написав проф. Едвард Дріо, поміщено кільканадцять дуже цікавих ілюстрацій. Обгортку до книжки рисував С. Гординський. Всім точним передплатникам „Діла" вишлемо цю книжку безплатно в понеділок 6. ц. м.

— **Каса Союзного Базару** подає П. Т. Публиці до відома, що білети на Лисенковий Концерт продає кожного дня від 8—12 і від 15—19 год.

— **Адвокат Юстин Дзерович** провадить адвокатську канцелярію у Львові, вул. Хорущини 12. ІІ. п. Тел. 289-89.

— **Традиційні Андріївські Вечерниці** відбудуться заходом Льв. Філії Українського Тов. Охорони Дітей і опіки над молодю 11. XII. в год. 21 в салях Народного Дому. У програмі: хор жіночих ревелерсів „Богема". Джез Яблонського. 2215 1—2

— **Публична збірка** під церквами й українськими установами на Т-во Вакаційних Осель у Львові, що відбулася дня 7. XI. ц. р., принесла 362.67 зол. доходу. Виділ Т-ва складає на цім місці сердечну подяку всім П. Т. Збірщикам і Жертводавцям.

— **Виклад о. д-ра Г. Костельника** на тему „Інстинкт у людини" відбудеться в серії „Академічних Вечорів" у неділю 5. в год. 5. веч. у салі „Української Бесіди"

— **Практичний показ книгувзння** методою Руф-а відбудеться у вівторок 7. ц. м., год. 7. веч. у домівці СУПРУГА у Львові, вул. Коперника 26, І. п. — Виділ Секції Книговодів при Супруга.

— **Виклади.** Заходом перемиської філії „Учительської Громади" виголосить д-р Іван Копач в „Українській Бесіді" в Перемишлі два виклади з історії фільософії, а саме: в суботу 4. ц. м. на тему „Плятон про безсмертність душі", а в неділю 5. ц. м. на тему „Фільософія Канта". Початок викладів оба рази в год. 5. попол.

— **Господарсько-куховарські курси.** Головний Виділ Т-ва робітниць „Будучність" улаштовує 3-місячні госп. куховарські курси, що відкриються 5. грудня ц. р. в 6. год. веч. у домівці Т-ва при вул. Собіського 28, І. п. Провід курсу обняла п. Н. Гаврих, абсольвентка держ. господарської семинарії у Варшаві. Інформації можна дістати на місці в суботу 4. XII. і 5. XII. від год. 5. до 8. веч. Виділ звертається отсим до наших Вп. Пань, щоб вони у власному інтересі звільняли двічі в тижні свою домашню прислугу на ті курси та дали їй змогу основно зазнайомитись із своїм фахом.

— **Італійський Культурний Інститут** повстав у Львові з метою ширити замилування для італійського мистецтва і літератури серед львівського громадянства. На інавгурації інституту виголосить відчит відомий італійський письменник, член королівської академії Бонтемпелі.

— **Університетські виклади припинені.** Після рішення вшехпольської молоді ситуація на львівській політехніці поправилась і виклади відбулись спокійно. Не змінилася тільки ситуація на львівськім університеті. Вшехпольська молодь вивісила на мурах університету афіші, заповідаючи дальшу бльокаду перед жидівськими студентами. У звязку з тим ректор, згідно з осторогою сенату припинив виклади аж до відкликання.

— **Нові віцепрезиденти окружних судів.** Президент Р. П. іменував суддів окружних судів Яна Рубінського з Перемишля і Здзіслава Врубля з Коломиї віцепрезидентами окружного суду в Коломиї; суддю окр. суду в Тернополі Петра Сіkановича віцепрезидентом окр. суду в Тернополі; суддю окр. суду Мих. Мотиля у Львові віцепрезидентом окр. суду в Золочеві.

— **Україніка.** У новоиданій німецькій книжці п. з. „Про суть і вплив рас в долі Европи" під редакцією Фаренкрога в Ляйпцігу, де дванадцять авторів обговорило ролю раси у своїй батьківщині, находимо теж статтю д-ра Ростислава Єндика присвячену росіянам, українцям і сербам.

— **Львівська хроніка.** На вул. Нової Різні якийсь грабіжник вирвав Ірині Жовківській торбину з готівкою 660 зол., що була власністю фірми „Єднсьць". — На Стрілецькій площі пропав без сліду 30-літній умово хорий Антін Мадзюна із Сокальщини, якого вела його сестра до лікаря. — Ратункове поготівля перевезло Яна Ставарського, якого невідома жінка побила сокирою по голові.

— **Буревій в нафтовім басейні.** Кількадесять годин віяв у Бориславі й околиці жахливий вітер, який в деяких хвилинах ставав справжнім буревієм. Багато дахів на домах і копальняних будинках зовсім знищено. Сніги скрізь уже щезли.

— **Пожежа.** В Живачеві пов. Городенка вибухла пожежа в будинках А. Дрогомирецького. Огонь перекинувся і на сусідні будинки, які згоріли. Шкода сягає 20 тисяч золотих.

— **Краєва хроніка.** На залізничому переїзді між Глинною і Басівкою під Львовом особовий потяг із Стрия переїхав двокінний віз, яким їхав малий сільський хлопчина. Оба коні вбило, хлопець уратувався. — 22-літня Анна Чирок із Старого Кропивника дістала підчас прання білля епілептичний атак, впала на землю і вмерла від удушення. — 25-літній Микола Козьовий з Нового Кропивника переходив через ріку Стрий, натрапив на небезпечний вир і втопився. Його тіло добули, але поміч була вже спізнена.—В Ланцуті застрілився урядовець повітового староства Ян Куниш з причини родинних клопотів.

— **Відгомін людового страйку.** В Сяноці відбувається судовий процес проти селян, яким закидують участь у кривавім страйку в повіті Березів у літі ц. р. Головні обвинувачені Іван Збіт, Петро Соколовський, С. Ципарський, Петро Котенько та Іван Пердонь відповідають ще і за те, що зібрали селян з Яблонець та Гумниськ і напали на поліцію, бючи поліціянтів друючками.

вилами і камінням. Поліція стріляла і вбила тоді 4 селян, а кілька осіб ранила. Обв. Пердонь утратив тоді в бійці руку, а між поліціянтами було 9 осіб ранених. „Людовці" поломили 8 поліційних карабінів і хотіли пробити одного поліціянта вилами. На процесі обвинувачені доказують, що поліція стріляла до них перша, а поліція візнає, що поліціянти стріляли в своїй обороні.

— **Горгонова на свобід.** Познанський суд відкинув прохання Ріти Горгонової, засудженої на 8 літ вязниці за вбивство Люсі Заремби в Брюховичах, щоб її випустили передрічинцево на волю. Вона відбувала кару в жіночій вязниці у Фордоні, звідки перенесли її недавно до Познаня. Кара її кінчиться щойно за три роки.

— **Масові процеси за серпневий страйк.** У Ряшеві відбулося 1. ц. м. 70 судових розправ за участь у т. зв. рільним страйку. Обвинуваченим закинено, що в серпні ц. р. в часі людового страйку на терені тарнобжеського повіту недопускали до праці робітників, занятих при будові залізничого шляху, мосту і т п., нарушували нічний спокій, виломлюючи плоти селянам, що не солідаризувалися зі страйковою акцією, завертали фіри з дороги і т. п. Після переведення поодиноких розправ обвинувачених засуджено на кари від тижня до 3 місяців арешту.

— **Кримінальна статистика.** За обчисленнями статистичного уряду державна поліція занотувала на терені польської держави в часі від січня до вересня минулого року 566.792 ріжного роду проступків. У тім самім часі цього року число проступків зросло до 577.154 випадків. Особливо зросло: фальшівництво, загальна крадіж, крадежі на полях і в лісах, пасерство, ошуканство, а зате зменшилися: опір владі, наклικування до проступків, підпали, вбивства, ушкодження тіла, вбивства дітей.

— **6.000 літрів вина вилили до Дністра.** Віленський арцибі... Ябджиковський закупив на Поділ... ...ся під управу вино... ...оби продук... поль- сько... ...щено фаб... ...сть вин... ...кий вис... ...ція вин... ...но сп... ...е, ніж... ...що кр... ...ні- стр... ...ги- ти... ...на вил... ...бо- вар... ...о- ліків, ...о- гольні

— Ка... ...від- крили ба... ...бру- натне вугілля, ... про... ...цілей. Будуть ним опалювати електрівню у Кремянці.

— **Спір за ревіндикацію жінки.** З початком світової війни в російській армії знайшовся Бернард Красуський з Варшави. За кілька місяців його жінка дістала від Червоного Хреста вістку, що її чоловік погиб у бою з німецьким військом у Сх. Прусах. Молода гарна вдовиця перевела потрібні формальности і вийшла вдруге замуж за відомого у Варшаві фабриканта обуви. Аж по 23 роках щасливого подружого життя надійшла з урядового комісаріяту сензаційна заява аргентинського громадянина Бернарда Красуцького, що хотів би спровадити до себе свою жінку і просить видати для неї потрібні документи. Аж тоді показалося, що Красуський не погиб, але дістався до німецької неволі, де тяжко захорів на запалення мозкових опон. Подужавши, виїхав до Аргентини, але ніяк не міг собі пригадати подробиць з попереднього життя. Аж по 23 роках пригадав собі, що має жінку у Варшаві. Тому що п. Красуська не хоче розстатися зі своїм другим чоловіком, справою занявся окружний суд у Варшаві.

— **Пяна сповідь убивника.** В однім ресторані на Праві під Варшавою бавився в товаристві Казимир Пшибильський, власник будки і підхмелений сказав до своєї компанії: „Мушу пити багато горівки, бо я вбив свого співльокатора Сітковського. Все привиджуються мені кусні його тіла". На пяну сповідь не звертав спершу ніхто уваги, але згодом покликано поліціянта, який спровадив його на поліцію. Тут Пшибильський признався, що підчас суперечки з товаришем за 80 зол., яких не хотів йому віддати, вхопив сокиру і вбив його. Опісля почвертував тіло на кусні, кости порізав пилою і все те закопав у пивниці. І справді в мешканні Пшибильського знайшли окровавлену сокиру а в пивниці відкопали кусні людського тіла. Пшибильського відставили до вязниці.

— **Обичаєва афера.** Слідчий уряд у Варшаві почав доходження проти Едварда Сталькевича і Марії Козира під закидом зведеництва. Стальневич познайомлювався з молодими дансерками, які спроваджував до свого мешкання і приневолював до повійництва. При ревізії знайшли у нього альбом з фотографіями десятьох дівчат.

— **Хотіли отроїти марш. Бліхера.** Як повідомляє англійська преса, підчас переїзду марш. Бліхера транссибірським експресом з Москви до Владивостоку подали йому в реставраційному вагоні затроєний обід. Чотири вищі старшини, м. і. плк. Патьомкін померли серед мук, кількох тяжко захоріло. Марш. Бліхер уникнув затроєння тільки тому, що з причини наглої недиспозиції не прийшов на обід. Всю реставраційну обслугу, а саме кухаря, його помічника, трьох кельнерів і двох кондукторів засуджено на смерть. Присуд виконано.

— **Скажений пес у школі.** В селі Негрешті пов. Васлуй в Румунії скажений пес дістався до школи і покусав учительку та 12 дітей. Пса вбили селяни.

— **Черепаха велитень.** Біля Ріо Терцере в аргентинській провінції Кордова знайшли в руслі ріки тієї самої назви скаменілу черепаху в роді „Гліптодонте" 1.60 м. довгу і 90 цм. широку. На думку вчених гатунок знайденої скаменілої черепахи існував у часах перед 400 тисяч літ.

— **„Ноктюрн" Лисенка в радіо.** Львівська радіостація передаватиме у вівторок 7. грудня оперу Миколи Лисенка „Ноктюрн". Інструментація Ст. Людкевича, орхестра під дир. М Колесси. Солісти: О. Лепкова, О. Сушко, Л. Рейнарович, С. Гаврищук, І. Яросевич. Вступне слово виголосить дир. Василь Барвінський. Початок в год. 20-ій.

Зі сцени й естради.

ҐЕТРУДА БОДЕНВІЗЕР.

Віденська балетова ґрупа Боденвізер має за собою вже довгий ланцюг гостинних виступів у всіх великих містах не тільки Европи, але й Америки. По дорозі до Будапешту вступила вона на один вечір і до Львова, не вперше.

Програми її вечорів, хоча усе стоять на високому рівні, видержані в одному стилю з досить одноманітною, може навіть часто повторюваною тематикою і орнаментикою, — пригаслі дещо у своїм колись направду захопливім блеску. Та все ж Г. Боденвізер проявляє і далі легкість і свободу у танкових концепціях, головно у дрібних мініятурах, що мають свій особливий ліричний чар. З них найкращий був учора „Вальс" Шопена, ніжний і прозорий як танок комариків над тихим плесом. І другий „Віденський вальс" майже необхідний у кожній концертовій програмі мистецького танку, перелетів барвною мельодією із милими танковими рефренами та полишив по собі враження давньої романтизмом овіяної памятки. Боденвізер любується головно у символічних темах та алегоріях і виводить їх вдучно, деколи із справжньою драматичною напругою.

Дуже переконливі у своїй експресії були „Інтрига" — „Я" — „Терор", слабші „З Маски Люципера" бо не використаний зовсім, широкий діяпазон чортівських махінацій, з майже цілковитим поминенням мімічних можливостей, — дарма, що їх з темпераментом виконувала найліпша членка балету Ірма Герман. Також „Ти" було у своїй композиційній льогіці замотане й притьмарене, а у „Тачках" Муссоргського, то артистка у танковому удуховленні таки переборщила. Чи не краще вийшлаб ця тема у легкім-гротесковім жанрі?

Зате „Колисанка Матері Землі" робила прегарне враження своїми чистими ритмічними рухами і тонкою, виразною плястичною модуляцією. — „Машину демон" ми бачили перед кількома роками у кращій інтерпретації, „Ненависть" із соціяльною проблемою, була також слабша як у давнішій програмі.

У кількох танкових фрагментах побачили ми вчора крайчик обличчя австрійського фолкьору у зовсім симпатичній і дотепній стилізації. Та короною всіх продукцій був мабуть „Захід сонця", справжня танкова поема, — чудова багряна музика соняшних промінів на селедині раннього вечірнього обрію.

М. Пастернакова.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „ВЕЧІР ЛЮБОВНИХ ЛИСТІВ".

Львівське радіо у порозумінні з міським театром дало почин до легких літературних вечорів під поважною назвою „Проблема". Перший вечір був присвячений „любовним листам" в їх минулому і сучасному. Він почався цікавим викладом поета Єдліча, який дав огляд історії любовних листів від клясичної доби до наших часів, після чого чотири пари артистів відчитали оригінальні любовні листи чотирьох пар, знаних із літератури: Міцкевича і Марилі, Шілера і Льоти, Мюссе і Жорж Санд, Бравнінга та Єлисавети Баррет. Артисти були так схарактеризовані, що нагадували живі історичні постаті.

Приємним епізодом була розмова організатора і конферансієра цього вечора п. Й. Маєна з правдивою особою, що вже 26 років урядує на львівській пошті при віконці „посте-рестанте" та з „експресом" зпід Гіпотечного Банку, який часом передає листи закоханим парам. З цих розмов можна було довідатися, що найбільше любовних листів пишуть люди в осени, по вакаціях, підчас яких роблять знайомости, як довго таке листування звичайно тягнеться, чим ріжняться „закохані" інтересанти від звичайних, чисто ділових і що телефон задав сильний удар віковій звичці писати любовні листи.

На конкурс любовних листів прийшли їх сотні з ріжних кінців краю. Деякі з них були справжніми психольогічними документами. Цікаве, що відчитані листи з дешевих підручників (призначених для нижчих верств населення) робили враження більше „документальних", „життєвих", ніж ті, що їх люди пишуть звичайно.

пробуючи наслідувати „літературний стиль". Окреме жюрі, складене з письменників, нагороди-
хреме жюрі, складене з письменників, нагороди-
ло два листи, найбільше характеристичні.

На вечір прийшло багато публики, такої, що рідко ходить до театру, були й такі, що ще пишуть любовних листів і такі, що хотять посміятися з авторів такої „несучасної" роботи.

М. Р.

З кіна.

КІНО „ЕВРОПА": „СЦИПІОН АФРИКАНСЬКИЙ".

Італійські фільми зовсім не доходять до нас. Оця дістала золоту медалю на кіновім конгресі в Римі. Це широкі картини, що відтворюють війну Риму з Картагіною. Римляни організують оборону свого краю у найбільше загроженому моменті, коли Ганнібаль знищив їх армію в кількох боях на самих італійських землях. Похід Сціпіона Африканського на Картагіну, коли Ганнібаль сидить іще в Італії, має бути помстою за поразку під Каннами. Римляни виведені тут як великі патріоти, шляхетні, миролюбно настроєні, без остраху перед ворогом, навіть у неволі; картагінці це дикуни, і сам Ганнібаль зображений теж некорисно; попросту не розуміємо, як міг він здобути так багато перемог. Більшу половину фільми займає сама битва. Побутових сцен із римського та картагінського життя майже нема. Нема теж славної оборони Картагіни, підчас якої картагінці виявили подивугідний патріотизм. У могутніх сценах жорстоких боїв око не може якслід відріжнити обох сторін, ані оцінити лицарських прикмет вояків. Режисер фільми Карміно Гальльоне розпоряджав тисячами статистів, коней і 50 слонами. Масові сцени виведені дуже гарно. Аннібальо Нінкі в ролі Сципіона — зразковий. Найбільшою прикметою фільми є гра артистів; їх дикція така, що можна чути кожне слово і хто знає італійську мову не потребує пояснень. Сама італійська мова така милозвучна, з такою кількістю голосних — у протилежности до англійської, де голосні пропадають серед приголосних — грає тут велику ролю. Ослаблює вартість фільми надто виразна тенденція, в якій італійці хотіли перевести анальогію зі своєю виправою до Абісинії.

Дописи.

ТУРКА.

Память Листопадових Днів відсвяткувала Турка н. Стр. панахидою за поляглих у визвольних змаганнях, яку напередодні 1. листопада відправив в парохіяльній церкві о. Федевич. По панахиді відбулася в салі „Просвіти" святочна академія. Короткою промовою почав академію д-р Бабій, голова місцевої читальні „Просвіти". Святочне слово про значіння 1. листопада відчитав провідний організатор Турчанщини п. Андрій Горечко. Збірка на українських інвалідів дала квоту 14.70 зол. Національним гимном закінчилося небуденне у нас свято, що всіх учасників заохотило до дальшої витривалої праці для добра народу. Чергового дня, себто 1. листопада відправив о. Федевич в місцевій церкві Службу Божу в намірені Українського Народу. Церква була вщерть набита.

Загальні збори філії УКТОДІ в Турці н. Стр. відбулися зараз по святочній листопадовій академії, вечором 31. жовтня 1937 р. Дотеперішний заступник голови д-р Конрад у заступстві неприсутнього м-ра Угрина зложив звіт з діяльности Т-ва від останніх зборів, себто від 18. липня 1934 р. Діяльність була марна. Філія начислює всього 18 членів. Касовий звіт склав п. Андрій Горечко в заступстві о. Власецького, б. сотрудника Турки. З черги вибрано одноголосно новий виділ в такому складі: голова — інж. Лішинський, виділові: д-р Бабій, Зенон Яворський, д-р Гарбовський і п. Кузьмин Степан, заступники: Сакаль Михайло і Упитницький Василь. До Контрольної Комісії ввійшли: Михайло Лошинський, д-р Конрад і о. Левицький. Вже ж на заклик новоізбраного голови вписалося в члени Т-ва кільканадцять нових членів зпоміж міщанства й інтелігенції.

Районові просвітянські наради. 3. XI. п. р. відбулася в Турці н. Стр. районова нарада відпоручників читалень у справі підготови до ювилею „Просвіти", що має відбутися 1938 р. Всіх відпоручників, які заступали 12 читалень було 27. Справу 70-ліття існування „Просвіти" реферував п. Коблів, делегат Матірного Т-ва. З черги п. Андрій Горечко представив зібраним успіхи праці над приєднуванням членів до Матірного Т-ва. В самій Турці є вже 20 родин, яких члени поголовно належать до Матірного Т-ва. Як приклад гідний наслідування може служити робітнича родина Шевдрів, якої 9 членів стало членами Матірного Т-ва і вже заплатили вкладку. Особливо пильну увагу рішили присутні звернути на шляхотські села і там повести масову акцію над приєднуванням членів до Матірного Т-ва. — Такі самі наради відбулися 5. м. м. в Лімні для лімнянського району, 6. м. м. в Борині для боринського району. Всюди ці наради стояли на високому рівні.

Великі вечерниці філії Союзу Українок в Турці н. Стр. під гаслом „Шануймо народню ношу" відбулися 7. м. м. в салях „Просвіти". Атракцією вечора була ревія народніх одягів турчанського й інших повітів. Пояснення давала голова філії п-і Бабійова. З черги мішаний хор під управою п. Андрія Горечка відспівав вдатно вязанку народніх пісень. Вінці місцева молодь виконала ефектовно кілька народніх танків. Чистий дохід призначено на організаційні потреби філії Союзу Українок. Організаційної сітки на повіт не можна поширити через погані комунікаційні відносини, жахливу темноту і передовсім через брак фондів і людей до праці. Всеж таки були вже проби заснувати кружки С. У. в кількох селах та у двох вже навіть підписали статути.

Курс скарбників і книговодів кооператив Турчанщини відбувся від 15—21. м. м. заходом складниці О. С. К. в Самборі. Учасників було поверх 40. Викладали: книговедення дир. Климкович Осип, історію кооперації м-р В. Ступницький, кооп. і векслеве право: д-р В. Бабій, гігієну продажі товарів д-р Гарбовський, а рахунки дир. Ів. Калужницький. Курс приніс великий моральний успіх і чимало причинився до організаційного скріплення кооператив турчанського району. Взагалі від часу, як повстала філія самбірського О. С. К. в Турці запримічуємо замітне оживлення кооперативного життя Турчанщини.

Лугова нарада в Турці н. Стр. відбулася 19. м. м. під проводом д-ра Конрада. Учасників коло 30. Лугові справи реферував інж. Мороз зі Старого Самбора. В самому турчанському повіті існує вже 20 лугових гнізд. В тому числі є вже чинні „Луги" старо-самбірського району, в турчанському районі всі луги є щойно в організаційній стадії. З того Луг-Ісаї і Розлуч влада вже затвердила. Одноголосно вибрали старшину Повітового Лугу з д-ром Конрадом, як головою у проводі. Покищо безплатним організатором Лугів згодився бути п. м-р Товкан. Новій організації в Турці кріпке „Щасть Боже" в організаційній праці.

Десятьліття існування кооп. „Ґаразд" святкувало село Бистре в дні 21. м. м. дбайливо приготованою академією. Жаль тільки, що саля кооп. дому дуже маленька і не могла помістити всіх учасників. Академію відкрив короткою, ядерною промовою о. Колда, тутешній парох. Опісля два хори мішаний і жіночий під орудою о. Колди виконали гарно кілька пісень. Особливо захоплював „Дударик" у виконанні мішаного хору. Декламації, привіти установ повіту й сусідніх сіл та особливо гарно опрацьована й відчитана історія кооперативи солтисом села Куцинком Михайлом зложилися на гарну і симпатичну цілість. Тут треба підкреслити жертвенність і високе патріотичне вироблення молоді сіл Бистре і Михновець, яка не жалує ні праці ні часу ходити на проби, щоб тільки причинитися до гідного звеличання цього небуденного як на турчанські умовини свята.

Забава читальні „Просвіти" в Турці-місті відбулася 21. м. м. Забава дала дуже малий матеріяльний успіх. Читальня в Турці-місті проявляє дуже слабу культурно-освітню діяльність. Поза святочними сходинами, пробами хору і грою в шахи — нема тут майже ніякої праці. Тому слід вже раз покінчити з безділлям та започаткувати справді-культурно-освітню роботу.

Свято Базару. 22. XI. п. р. відбулася пополудні панахида за душі героїв під Базару. До панахиди стануло всі три священники Турки. По панахиді відбулися святочні сходини в салі „Просвіти". По вступнім слові п. Андрія Горечка і однохвилинній мовчанці для вшанування памяти поляглих героїв, відчитав п. Маглик реферат про значіння Базару. Відспіванням національного гимну закінчено це скромне свято, що залишило незатерте враження в душах учасників.

ПЕРЕМИШЛЯНИ.

Гігієнічна вистава. Заходом Українського Гігієнічного Товариства у Львові відбулася від 21. XI. до 26. XI. ц. р. гігієнічна вистава в Перемишлянах, получена з викладами. Виставу відкрив у неділю 21. XI. голова У. Г. Т. проф. д-р Маріян Панчишин коротким рефератом про значіння таких вистав, після чого д-р Роман Осінчук говорив про значіння живого та друкованого слова для пропаганди народнього здоровля. Теми викладів були: 21. XI. Про туберкульозу — д-р Осип Якимів і Гігієна хліборобської праці — д-р Ярослав Сахно, 22. XI. Венеричні недуги у мужчин і жінок — д-р Я. Сахно, 23. XI. Техніка на услузі гігієни в господарській праці — інж. Григор Мельник, 24. XI. Заразливі недуги у дітей — д-р О. Якимів, 25. XI. Про хемічні переміни в природі — інж. Тихон Білоус і Про нікотинізм — м-р Іван Романів, 26. XI. Перша поміч у наглих захоруваннях — д-р Я. Сахно та Про алькоголізм — м-р Богдан Левицький. Зацікавлення викладами було дуже велике, доказом чого була виповнена кожного вечора по береги новозбудована велика саля Україн-Банку. По кожнім викладі висвітлювано образки різних хороб та пояснювано їх. Значіння такої вистави велике, бо через це усвідомлюється широкий загал нашого громадянства про вагу гігієни у щоденному житті.

Місцевий.

Спорт.

КОМУНІКАТ ВИДІЛУ ФІЛІЇ К. Л. К. ЛЬВІВ

Виділ Філії КЛК пригадує, що перші сходини членів відбудуться в неділю 5. п. м. в год. 17.30 у власній домівці при вул. Рутовського ч. 22, III. пов. Програма сходин таке: 1) Реферат, 2) Висвітлення фільми з дня Українського Спортовця, 3) Товариський вечір для членів і впроваджених гостей.

Післяплатникам під увагу.

Кожний вимагає, щоб наш часопис був щораз кращий, багатший та виконував якслід своє завдання. А чи призадумався коли післяплатник, що саме він руйнує свою пресу? Свій обовязок повинні виконувати не тільки ми, але й ви, шановні післяплатники!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ПЛЯСТИЧНА ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА. 160 репродукцій. Т. XII. повного видання творів Т. Шевченка. Зміст: Дмитро Антонович: Шевченко як маляр. В. Січинський: Рильбарська творчість Шевченка. П. Зайцев: Архітектурні проєкти Шевченка. Тексти й документи. Примітки. Ст. 452.

ХРИСТОС НАША СИЛА. Український Християнський Калєндар на рік 1938. Річник II. Зредагував Іван Дурбак. Видавнича Кооператива „Мета". Львів 1937. Стор. 127, 8°.

КООПЕРАТИВНА ПРОПАҐАТОРКА ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ. Бібліотека РСУК ч. 68. Львів 1937. Стор. 47, 16°.

Театри.

Великий Театр:

Субота 4. XII. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Неділя 5. XII. год. 3.30 попол. „Завтра неділя". Год. 7.30 веч. Вечір любовних листів.

Понеділок 6. XII. год. 4.30 попол. „В святоіванську ніч" казка для дітей.

Театр Ріжнородностей:

Субота 4. XII. год. 7.30 „Жабонька".

Неділя 5. XII. год. 3.30 попол. „Жабонька"; год. 7.30 веч. „Цей і той".

Понеділок 6. XII. год. 8. Юрацд'а хор.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ЖОВКВА.
5. XII. Шар'ка.
6. XII. Ніч під Івана Купала.
7. XII. Під кураторією.
8. XII. Орленя.
9. XII. Шалапут.
10. XII. Довбуш.

Український Нар. Театр ім. М. Садовського.

БІРЧА:
4. XII. Ніч під Івана Купала.

Театр готує до вистави „Гетьмана Полуботка" і „Пісню Бескиду".
Пошукуємо тенорів.

Український Національний Хор Дмитра Котка.

4. XII. Самбір.
5. XII. Дрогобич.
6. XII. Стрий.
7. XII. Львів — саля Польського Муз. Т-ва (Хорущини 7).

КІНА.

АПОЛЬО: „Вязень Дияволського Острова".
АТЛЯНТИК: „Останній поїзд із обложеного міста".
ВАНДА: „Сан Франціско", „Руки завинили".
ГРАЖИНА: „Галька".
ЕВРОПА: „Шпіон африканський".
КАСІНО: „Дівчата з Новолипок".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: Шерлі Темпль як „Богате бідантко".
МІРАЖ: „Кінг-Конг".
МУЗА: „Наступ на світанку".
ПАКС: „Маєрлінг".
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт, Ян Кепура).
РАЙ: „Пан редактор шаліє", комедія.
РІЯЛЬТО: „З кохання недостаточно".
СВІТ: „Клюб жінок", „Ковбой герой".
СТИЛЕВЕ: „Народини зірки" та рев'я.
ТОН: „Сьоме небо".
УТІХА: „Детектив із Гонолюлю" та ревія.
ХИМЕРА: „Парамата".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Давос" (Швайцарія).

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7)
„Рим-Тіволі".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 4. грудня 1937.

БЕРЛІН 11.40 Для дітей, 15.30 Пісні, 19.10 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Спів, 12.40 Форт., 17.30 Циг. музика, 18.45, 19.00 Концерт, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Тропікальне кохання" оп. Ведаша, ВІДЕНЬ 18.10 Нар. пісні, 19,25 Хор, 20.00 Веселий вечір 21.55 Амер. форт. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.30 Для дітей, 20.00, 21.00 Вок.-муз. концерт, 22.30 Фантазія ф-моль Шопена, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Ля форса амороза" оп. Зандоная, ПРАГА 14.04 Веселий вікенд, нім авд., 15.20 Розр. муз., РАДІО ПАРІ 18.00 Дитячі пісні, 18.30 Авд. для дітей, 21.30 Театр Уяви, 22.10 Муз. кабарет, РИМ 21.00 Розр. муз., пісеньки, 22.00 Комедія.

Неділя, 5. грудня 1937.

БЕРЛІН 12.00 Музика, 20.00 Веч. концерт; БІЛГОРОД 18.50, 19.00 Скрипка, 20.10 Спів; БУДАПЕШТ 12.55 Оп. орх., 20.00, 21.00, 22.00 „Орлов" оп. Граніхштедтена; ВІДЕНЬ 15.40 Смичк. квартет ф-дур Бетовена, 19.35 Співає А. Пікавер, 20.05, 21.00 Оп. фрагмент, сопр., тенор; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00, 21.00 „Мала Дорі" муз. комедія Кінеке; КОШИЦІ 18.00 Репортаж із еп. бібліотеки в Ужгороді, говорить еп. Ол. Стойка, 18.20 Гр.-кат. богослови співають нар. пісні, 18.45 Вістки; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Розр. концерт, опісля „Скупар" ком. Ґольдонія; ПРАГА 20.00, 21.00 „Цар і тесля" оп. Льорцінга; РАДІО ПАРІ 20.30, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 Опера; РИМ 17.00, 18.00 Симф. концерт, 21.00, 22.00 Орх. концерт.

Понеділок, 6. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 21.00 Мала орх.; БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 13.30 Орх. концерт, 19.30, 20.00 Галева вистава в Опері в наг. іменин регента Горті, 22.45 Циг. муз.; ВІДЕНЬ 17.30 Болг. форт. музика у вик. Владігерова, 18.00, 20.40 Нар. музика, пісні; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.25 Пісні Крічa й Гансеґера, солісти, 21.15 Солісти, Саробе барит., Петрові скрипка; КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Академія в наг. 120-ліття уродин А. Добрянського, 18.10 Нар. пісні у вик. балайк. орх., 18.25 Декламації; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.00 Розр. музика, 21.00 Вок.-інстр. концерт Мерседес Капсір Танаї, П. Сівіль тенор, 22.15 Розр. мельодії; ПРАГА 16.40 Фін. пісні, 17.25 Для дітей, 20.30 Серенада Сука на смички; РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.30 22.00, 23.00 „Мадам Фавар" ком. оп. Офенбаха; РИМ 17.15 Танк. муз., 20.30 Розр. муз.

Вівторок, 7. грудня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.00, 21.00 Мала орх.; БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт; БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 19.40 Легка й нар. музика; ВІДЕНЬ 12.00, 13.10 Розр. концерт, 15.15 Для дітей, 17.35 Форт., 19.40, 20.00 Англ.-австр. концерт, 20.40, 21.00 Вечір одноактівок, 21.30 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Оп. музика, 18.00 Танк. музика 4-х століть, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Підкарпато-руська археольогія, 18.15 Д-р Дан. Стахура: Суди присяглих; МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.0 Розр. музика; ПРАГА 17.30 Альтівка, форт., 18.10 Солісти, 21.35 Форт. тріо Новака; РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. музика, 21.15, 22.00 Камер. музика; РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Ля фарса амороза" оп. Зандоная.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 4. грудня 1937.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.40 Інстр. Китиці, пл., 12.03 Шлеські мельодії, пл., Полудн. денник, У копальні соли, 13.45 Концерт бажань, 15.20 Техн. скринька, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Театр Уяви для дітей „Пригоди Мікара-Сірничка" на осн. Люїджія Берціні, 16.15 Віол., форт., 16.50, 18.35, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.50 Наша програма, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 У ритмах танку, концерт муж. хору, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Це було дуже давно, авд. для старших дітей, Шлеськ, 20.00 Нар. капеля, 20.45 Веч. денник, 21.00 „Життя — не роман" пародія повісти для доростаючих дівчат, 21.15 Танкова музика, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з плит.

Неділя, 5. грудня 1937.

8.00 Сигнал часу, 8.05 Раннішній денник, 8.15 Хліборобська газетка, 8.30 Пісні з Виленщини, 9.00 Маршал Пілсудський і його рідні сторони, Коло год. 10.30 (після богослуження) Релігійна музика з плит, 11.00 Музика з пл., 11.30 Репортаж із життя, 12.03 Симф. поранок, орх., хор, 13.00 Про малярське багатство льв. краєвиду; у перерві коло год. 14.00 Канарки співають перед мікрофоном, 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Музика з пл., У зимову пору, Сильветки заслужених хліборобів, 15.45 Маршал Пілсудський вихованик польської молоді, 16.00 Солісти: спів, форт., 16.45 Анеґдота та життя, 17.00 Корлович: Литовська рапсодія, орх., 17.20 Й. Пілсудський про своє життя, 18.00 Від „Варшав'янки" до „І. бриґади" — мельодії та пісні, орх., хор, баритон, 19.00 „У тіні величини", монтаж поезій Іллаковичівни, 20.00 Муз., спів, 20.35, 21.00 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.15 Святий Миколa у царстві етеру, муз. авд., 21.45 Найгарніші Монюшкові пісні, Збоїнська-Рутковська сопран, 22.05 Танки, орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Легка музика з плит.

Понеділок, 6. грудня 1937.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Школа під пальмами, гутірка для старших дітей, Пісеньки, 11.40 У фабриці фарб, 12.03 Полуднева авд., 13.45 Музика з пл., 14.30 Фантастичний світ, пл., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова, 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Нар. капеля, 16.50, 19.50 Акт. гутірка, 17.00 Роланд Етвеш, славний фізик, 17.15 Концерт фінляндської муз., спів, форт., 17.50, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Про конечність видатности дрібних господарств, 18.20 Пісні та пісеньки в супр. форт., 18.35 Гіркі строфи, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Воїнська авд., 19.30 У пошукуванні авторитету, 20.00 Легка й танкова музика орх., віброфон, у перерві в год. 20.45 Веч. денник, Акт. гутірка, 21.40 Літер. новини, 22.00 Архитвори симф. музики, орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Вівторок, 7. грудня 1937.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.15 Для шкіл, 11.40 „Рондо" в концертах Бетовена, пл., 12.03 Полудн. авд., 13.45 Муз. з пл., 14.25 Камер. музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Львівський гумор, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Господ. вістки, 15.45 Муз. загадки, авд. для старших дітей, 16.05 Фін.-госп. актуалії, 16.15 Танцюємо при звуках мандоліни, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 Гірськими полями боїв в Еспанії, 17.15 Розр. музика орх., 17.50 Життя під ледом, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Моди, 18.20 Популярні твори в вик. оркестри тріо, 18.40 Про хліборобську підготову, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Промови" Ціцерона, 19.30 Гірнячі пісні, хор, **20.00 „Ноктюрн" опера М. Лисенка, інстр. Ст. Людкевича, орх. під дир. М. Колесси, солісти: О. Лепкова, О. Сушко, Л. Рейнарович, С. Гаврищук, І. Яросевич, вст. слово виг. проф. Вас. Барвінський,** 20.45 Веч. денник, 21.00 Симф. концерт, 22.00 Форт. рецітал Анджеліки Моралес, мексиканської п'яністки, 22.30 Фрагменти з Вагнерових опер, плити, 22.50 Ост. вістки, 23.00 „Варварка" гірнича академія, 23.25 Гр. пл.

БІРЖА.

Львів 3. грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·93, 89·50, Доляри американські 5.27·00, 5.24·00. Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 293·92—292·20, Франки фр. 18·07—17·67, Франки швайцарські 122·30—121·50, Фунти англ. 26·41—26·25, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·70, Кор. дан. 117·84—117·00 Кор. норв. 132·65—131·70, Корони шв. 136·13—135·15, Ліри італ. 21·60—20·80, Марки фінлянд. 11·66—11·25, Марки нім. 116·00 — 113·00, Шилінги австр. 98·50—97·50, Тель Авів 26·30—26·00, Марки нім. срібні 121·00 — 117·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 58·00, 58·25, 3 інве 1 см 74·50 серія, ненот. 3 пов. інв. 2 см. 73·75, серія 84·75 5 конверс. 63·25, 4 пр. дол. 40·00, 4 консол. 60·85

Папери.

Банк Польський 108·00 Цукор 33·50 Вугіль 25·00, 25·15, Лільпоп 54·00
Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 3 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·55 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·40 зол.
молоко 19—20 сот.
яйця (копа) 5·70 зол.
Тенденція вдержана на всі артикули

ОГОЛОШЕННЯ.

Жертви вложені в нашій Адміністрації: **На Українських Інвалідів:** О. Ярцмовичева, Кельці, зол. 2.—, Богдан Онуферко, Скалат з нагоди ювилею о. декана Вол. Винарського зол. 5.—. **На фонд допомоги українським студентам:** Іван Микита, Львів, зол. 2.50. **Панство Дублянські** зі Здолбунова: на Рідну Школу 5 зол., на Інвалідів 5 зол., на студентську молодь 2.50 зол., на фонд безробітних 2.50 зол.

В обороні чести. Подаємо до відома Громадянства, що на наше письмо, внесене до **Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка** в справі дописів та карикатур у „Комарі“, звернених проти нас у звязку з нашою приналежністю до „Селянського Союзу“, Рада Т-ва після розгляду предложених їй матеріялів ствердила, що **редакція „Комаря“ не мала підстави дискредитувати нас національно** і що того роду методи сатири є образливі та недопускальні. (Повний текст рішення Ради Т-ва вміщений в „Як на долоні“ ч. 18. з 1. XII. н. р.). — **Осип Боднарович, Юра Шкрумеляк.** 2222

КУПНО - ПРОДАЖ

ВИБАГЛИВІ декорації кімнат, фіранки ручної роботи, накидки, матер'яли, по дуже низькій ціні поручає Виробня Фрайліха, вул. Сикстуська 21. 2157 3—0

ЗАБАВКИ, дитячі візки, ліжечка, — Брандт, Сикстуська 19. 2165 3—11

ПЕЧІ залізні Ватра, Метеор, Меркур, кухонні виправи, шведські прімуси, приладдя, Ренчнер, Легіонів 37. 2003 15-0

ПРОДАМ оказійно фортепіян першорядний і піяніно 7¹/₃ доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів, Райковський, Львів, Фридрихів 10. 1839 16-0

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бердячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина виробня „Ібіс“ — Львів вулиця Галицька число 5. — Тел. 240-51. 1896 14-?

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних коронок, таблєток, поручає Виробня Фрайліха, Сикстуська 21. 2157 4—?

МЕБЛІ всілякого роду, догідні умовини „МЕБЛЬОСКЛАД“, Казимирівська 25. 2211 1—1

ЦІКАВЕ ДЛЯ ПАНЬ! З приводу кінця сезону продаємо наймодніші **плащі, костюми по оказійних цінах.** Великий вибір преґорних пополудневих і вечірніх суконь. **Maison Posament** — Львів, Академічна 2. 2221 1—8

ФІРАНКОВІ новини швайцарські і крайові, капи на ліжка. Фабричні ціни. — **Вани, пл. Марійська 6.** Жадної філії не маємо. 2223 1—?

ОКАЗІЯ! Парцелі Вілчи Гроховської, 106 сяжнів 15×26 м. ричалт 3100.—, 125 сяжнів 17×17 м. ричалт 3.700.—, продає Агенція Мушак, Янівська 72. тел. 244-17. 2226 1—5

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ПАННА пристійна, вища освіта, приданe, пізнає мужчину на відповідному становищі, найрадше сам'тного в чужому оточенні (корінна Польща). Ціль подружжя. Незнаймим Адмін. „Діла“ під „Будучність“. 2214 1-1

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АҐЕНТІВ християн до продажі приладдя по селах шукає „Живво“, Львів, Кушевича. 2042 5—5

ХРИСТІЯНСЬКА фірма шукає аґентів до продавання стирійських кос. Висока провізія. А. Павловський, Львів, вул. Сенкевича 2. Телеф. 231-23. 2217 1—5

ДАМО добру посаду за вклад 3.000 золотих по змозі зі священичої родини. Писати: Адм. „Діла“ „Льоката“. 2220

МЕШКАННЯ

КІМНАТА і кухня 25 зол. Кімната і кухня 35 зол. Відомість „Трансакція“, Длугоша один. 2207 2-3

ДВА СТУДЕНТИ шукають кімнати з утриманням від 15. XII. Головне: тихо і тепло. Зголошення під „12“. 2227

ТРИКІМНАТНЕ мешкання, комфорт, в центрі міста — зараз до винайму. Відомість: „Сільський Господар“ Руська ч. 20. тел. 230-53. 2215 1—3

РІЖНІ

НА ШЛЮБИ, забави, випозичає убрання візитові, смокінгові, фракові. Ціни низькі. Коллонтая 10. Тел. 215-37. 2028 9—10

РОБІТНЯ артистично-бронзівнича виконує всякі церковні речі, як монстранції, чаші, павуки і т. п. Відзолочує теж чаші та всяке інше. Фединський Степан, Львів, Вірменська ч. 25 (в реальности „Зорі“). 1927 5—12

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер **Бема 12 а.** тел. 224-81. 1959 17-30

НАПРАВЛЯЄ, стриже, чистить перські дивани, смиренські і фабричні килими, скоро. Купує дивани перські і приймає в коміс, крамниця з килимами Борковська, Львів, пл. Бернардинська 12. 2044 5—9

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виковує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА.** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 9-100

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕҐА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпишець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ГОДИННИКИ, обручки, перстені, дарунки, накриття, біжутерію поручає найдешевше Вандер, Шайнохи один. — Прецизійна, дешева направа годинників і біжутерії. 2170 .—?

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Д-р Роман Осінчук

внутрішні хороби, серце й ревматизм ординує від 3—5 попол.

Львів, Асника 2, II. пов.

(бічна Пілсудського).

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.